

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravi prejemov mesečno K 1.70

SLOVENECE

Inserati:

Enostolpna petstvarica (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petstvarica (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenim nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Na črti Čorlu-Seraj zopet velik turški poraz. — 40.000 Turkov mrtvih in ranjenih. — Srbi korakajo proti Solunu. — Prestolni govor.

Današnja številka obsega 8 strani.

Status quo — pokopan.

Dr. Ign. Žitnik.

Junaške čete bulgarske podirajo sovražnika kakor silovit orkan stoletna drevesa in stavbe. Ognjevitava navdušenost ne pozna nevarnosti za život, obračunati hoče in mora z dušmaninom. Smrt, vragu smrt — ta bojni klic vojnikom užiga srca, da Turčin v prahu brca. Za dom in brata paklena množ diže svoj nož, da si klesti in trebi pot do Carigrada in ondi v srce zadene krutega svojega trinoga. Ideali, ki so v srednjem veku navduševali stotisoče križarjev, da iztrgajo divjemu sovražniku krščanstva svete kraje, ti ideali še žive v prsih čilih slovanskih narodov na Balkanu. Vzplamtela je sveta jeza, da maščuje nepopisno trpljenje bratov po veri in krvi. Vzkipela je vroča kri, iz ljudstva samega je pognala nebrzdana in silna moč, da se osvobodi morečih krvososov in nemarnih trotoev. Revni narodi žrtvujejo vse, svoje srčno kri, da zberejo kose svoje drage domovine, ki jo je podjarmil, onečastil in opustošal krivi meč. To ni boj za premogova skladišča, za borzne papirje ali osebne koristi balkanskih vladarjev, marveč ljudska vstaja, ki zahteva svojo staro pravdo, ki hoče živeti pod svetlim solncem kot kulturni narod, raztrgati robske okove in vsaditi na gomilah mučeniških pradedov oljke miru ter zimzelen upanja v boljšo bodočnost. Domovina ustaj zove, ustaj u ime Boga!

Vojska je nesreča in ne zabava, za salonske leve pretežavno rokodelstvo. Je pa tudi bič za one, ki žive same ob žuljih nesrečnega sužnja, ki zaničujejo najprimitivnejše pravice človeškega bitja in nimajo usmiljenja s slabotno žensko niti z nedolžnim otročičem. Za rajo velja: Slavna smrt ili spas. In če zastava človekoljubja ter kulture ne vihra na strojnih puškah, če moderni

navihanci vihajo dolge nosove v gostem dimu smodnika in v zraku okrvavljene zemlje, potem naj odgovore: Kdo je koval meče, brusil nože, varil tope, gradil trdnjave na morju? Le podla duša mora javkati, da balkanski narodi sedaj le kot preživeli romantiki motijo mir mačehi Evropi in spanje borznim špekulantom, teptajo s težkimi koraki sadove tisočletne kulture. Ako židu v Kolo-meji stopi na noge, zgraža se vsa Evropa. Germanija in Italija iščeta na vsi zemeljski obli svoje izgubljene sinove in hčere, samo balkanski Slovani se rodé, da medlé kot večni robovi. Kje je bila Evropa od leta 1878? Grehi evropske diplomacije se sedaj maščujejo. Evropa je spala nad 30 let in pozabila na svoje obljube. V mongolsko puščavo ter indijanske pragozde vtika svoj nos, na severnem in južnem rtiču išče ljudi, v naročju svojem pa redi mrho, ki jo črvi jedo. Ksantipa!

Leta 1878 so zastopniki evropskih velesil v Berlinu slovesno obljubili in od Turčije zahtevali času primerne reforme. In turški sultan Abdul Hamid se je šele leta 1895 spomnil na reforme, ko je imenoval tri justične nadzor-nike za svoje dežele na Balkanu. Dne 22. aprila 1896 je izdal prvi ukaz za vilajete Solun, Bitolj (Monastir), Kosovo in Odrin. S tem ukazom pa je sultan pomnožil samo število nesposobnih uradnikov na troške prebivalstva. Mladoturki so že tedaj imeli velik vpliv in hoteli na gnile šture mohamedanske vcepiti liberalne sadike iz pariških drev-esnic. Mladoturki so bili sploh kozli v zelniku. Šele leta 1897 so se mogočni zastopniki signitarnih držav v Carigradu milostno potrudili in predložili načrt upravnih reform za prebivalstvo brez razlike. To pa so storili vsled grške vojske s Turčijo in ker so že tedaj ostale balkanske države bile na skoku proti Turkom. Splošno balkansko vojsko sta preprečila ruski car Nikolaj II. in avstrijski cesar Franc Jožef po osebnem dogovoru v Peterburgu.

Obe vladi sta nato v enakih notah resno svarili balkanske države, da Turčiji ne smejo odparati nobene cunje. Reforme pa so zopet zaspale do leta 1903, ko je bil med Avstrijo in Rusijo v Münzstegu podpisan nov dogovor. S tem dogovorom je grof Lambsdorf krošnjarij po Balkanu, pa povsod našel neverne Tomaže. Sedaj pa se čudi Evropa, ker si hočejo balkanske države, site praznih obljub in perfidnih intrig raznih političnih prihajalcev same izvojevati življenjske pogoje. Ti pogoji pa so nemogoči v okviru »status quo ante bellum«. Kako naj človek živi, ako ga močna tuja pest drži za vrat? Kako naj orje in seje na zapuščeni njivi, ako so mu zvezane roke in noge? Čas je minil, ko so bile reforme v Makedoniji še mogoče, ako bi bila Evropa sama vzela stvar v roke in je ne prepustila sultanovim muham in mladoturškim obli-zancem. Danes pa ne grome topovi pred Carigradom in Solunom samo za reforme v Makedoniji, marveč tudi za svobodo krščanske raje sploh na Balkanu. Z ozirom na ostudno pisavo židovskega časopisja o balkanskih Slovanih in še ostudnejšo politiko evropskih držav proti krščanski raji sem že l. 1883 na tem mestu zapisal besede, ki se jih tudi danes ne sramujem: »Pozabljen je nekdanji strah pred Turki, pozabljeno je zlo preteklih dni. S sočutjem govori časopisje o »ubogem Turku« in z zaničevanjem o srbskem »svinjskem pastirju« ter »črnogorskem roparju«. Toda balkanski Slovani so zmožni živeti v samostojnih državah. To dokazuje njih zgodovina, družina in kultura. Vzhodno vprašanje bo rešeno le z mečem zatiranih narodov. Prosto naj diha sin Balkana, visoko naj leta sokol Črne gore, sam svoj gospod na svoji zemlji. S Turki pa ven iz Evrope!

To je parola danes balkanskih čet, ki mlatijo Turka, kakor mlatiči bob v skednju, da se vse kadi. Tudi javno mnenje sploh po Evropi po večini sim-

patizuje z balkanskimi junaki, ki hočejo obstreljenega medveda poiskati v njegovem brlogu. Vse pa brez izjeme občuduje nekdanje »pastirje« in »hajduke« kot Leonide, ki s krvjo branijo ognjišča in grade nove domove. Evropa pa, ki ni čula ubogih krščanov, zopet snuje načrte, kako bi si na Balkanu za-varovala svoje koristi in sultanu vsaj v Carigradu podprla prestol, ki naj še nadalje ostane odbijač med zapadom in vzhodom. Zadnji predlog Rusije je, naj Bulgari ustavijo svoje čete pred Carigradom, da se zabrani mesarsko klanje ob Bosporu; meje bolgarske in črnogorske države naj se razširijo, Srbija pa naj dobi dohod do morja, Albanija avtonomijo; Avstriji se zagotovi prosti prevoz blaga preko srbske zemlje. To je v velikem obrisu predlog, ki naj ga prekroji nova evropska konferenca. Prvo vprašanje je, kaj poret štirih balkanskih zveznih držav. V Bulgariji zahteva javno mnenje, da se sklene mir neposredno s Turčijo brez drugih mešetarjev. Turčija je odklonila pred vojsko vsak odgovor na skupno noto zveznih držav. Sedaj ko je popolnoma poražena, naj se tudi pokori za svojo oholost. Z Bulgarijo gotovo soglašajo tudi zaveznice. Naše simpatije so gotovo na strani teh držav, toda samo na simpatijah se ne grade trdnjave in ustvarjajo nove države. V visoki politiki odločujejo realne, gospodarske in politične koristi. In to dejstvo je ravno v balkanskem vprašanju že stokrat dokazano. Brez vsacega dvoma bode sedanjih balkanskih zemljevid dobil drugo lice. Prelita kri in sijajne zmage bodo z vso silo zahtevale svoje pravice. Težavno pa bode tem pravicam posameznih držav določiti prave meje. Mac Mahon je v krimski vojski odgovoril, ko je dobil povelje od Cauroberta, naj se umakne iz Malakova: »I'y suis et j'y ceste« — »tukaj sem, tukaj ostanem«. Isto utegnejo odgovarjati poveljniki zveznih držav pred Solunom in Carigradom. Prepustimo to bodočim dnevom.

LISTEK.

Roža svetla.

Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

Ubogala sta jo in mešala vino z vodo. Ko sta pila, ju je iznenada vprašala, kakšne načrte imata in kako dolgo nameravata ostati v Bejrutu. Odgovorila sta, da nimata nobenih načrtov za prve dni, ker potrebujejo počitka, da si hočeta ogledati mesto in okolico ter kupiti dobre konje — pri tem bi jima morebiti mogla pomagati. Masuda je iznova prikimala in vprašala, kam nameravata jezdit.

»Tja gori,« je rekel Wulf in pokazal z roko proti goram. »Ogledala bi si rada cedre na Libanonu predno se napotiva proti Jeruzalemu.«

»Cedre na Libanonu?« je odvrnila. »To pač ne bo varno za vaju, kajti v tistih gorah je mnogo divjih zveri in še bolj divjih ljudi, ki ropajo in more. Še več; gospod onih gora je sedaj v prepiru s kristjani in zgrabi vsakega, ki ga najde na svojem ozemlju.«

»Kako je temu gospodu ime?« vpraša Godvin.

»Sinan,« je odvrnila, in opazila

sta, da se je hitro ozrla naokoli, ko je izpregovorila to ime.

»O,« je rekel, »mislila sva, da mu je ime Džebal.«

Osupnjeno ga je pogledala s široko odprtimi očmi in odvrnila:

»Tako mu je tudi ime; ali, gospoda romarja, kaj pa vesta o strašnem gospodu Al-dže-balu?«

»Samo toliko, da živi v nekem kraju z imenom Marijuf, ki bi ga rada obiskala.«

Zopet je osupnila.

»Ali sta blazna?« je vprašala, nato pa se je premagala in s ploskanjem rok poklicala sužnja, da odnese jedi.

Brata sta izrazila željo, da bi šla rada na izprehod.

»Prav,« odgovori Masuda, »ta človek bo vaju spremljal, najbolje je, da ne gresta sama, ker bi se lahko izgubila. Vrh tega tudi ni vedno varno za tujce, in najsi so videti še tako nizkega stanu,« je pristavila pomenljivo. »Ali želita obiskati guvernerja v trdnjavi, kjer je nekaj angleških vitezov, ki dajejo romarjem raznih nasvetov?«

»Nimava namena,« odgovori Godvin, »nisva vredna tako imenitne družbe. Ali, gospa, čemu naju gledate tako čudno?«

»Ugibam, sir Peter in sir Janez, za-kaj se vama zdi vredno praviti ubogi

vdovi laži? Čujta, ali sta tam v svoji deželi kdaj čula o dvojčkih z imenom — kako jima je že ime? — sir Godvin in sir Wulf iz hiše D'Arcyjev, o katerih se je že govorilo v tej deželi.«

Godvin je široko odprl usta, Wulf pa se je na ves glas zasmejal, in ko je videl, da so bili sami v sobi, ker je suženj odšel, je vprašal:

»Ta dva dvojčka bosta gotovo vesela, da sta tako slavna. Kako pa se je naključilo, da ste čuli o njih?«

»Od nekoga, ki je tudi došel z ladjo in se je oglasil pri meni, ko sem pripravljala za vaju kosilo; ta mi je povedal čudno zgodbo o neki četi, ki jo je poslal Salah-ed-din — njegovo ime bodi proklet! — da vjame neko gospico. Kako sta se brata z imenom Godvin in Wulf bojevala proti celi tej tolpi in jo odbila ter gospico rešila; in kako so bili pozneje premagani z zvi-jačo, kakor so je zmožni le oni, ki so v sultanovi službi, in to pot so ugrabili gospico.«

»Divja povest, prav res,« je rekel Godvin. »Ali vam je pa ta človek tudi povedal, je-li ta gospica morda dospela v Palestino?«

Zmajala je z glavo.

»O tem mi ni povedal ničesar. Poslušajta me, gosta moja. Po vajinih mislih se zdi čudno, da vem toliko; ali

to ni nič čudnega, kajti tu v Siriji so ljudje, ki se za znamenitosti zanimajo. Ali sta mislila, nespametna kot otroka, da bosta mogla dva taka viteza, kot sta vidva, ki sta igrala važno vlogo v jako znameniti zgodbi, o kateri je glas prodrl tudi na Jutrovo, nepoznana potovati po suhem in po morju? Ali sta menila, da nikdo ni ostal zadaj, da opazuje vaša gibanja in poroča o njih onemu mogočniku, ki je odposlal bojno ladjo z gotovim naročilom? No, kar on ve, je znano tudi meni. Ali nisem rekla, da je moje opravilo poizvedovati? Čemu vama pripovedujem vse to? No, morda radi tega, ker imam rada take viteze kot sta vidva, in ker mi dopada ona zgodba o dveh možkih, ki sta stala drug poleg drugega na pomolu, dočim je ženska plavala čez vodo zadaj za njima, in sta ji pozneje močno ranjena naredila pot skozi celo četo sovražnikov. Tu na Jutrovo imamo radi taka viteška dejanja. Morda tudi zato, ker bi vaju rada posvarila, da ne stavita brez potrebe v nevarnost svojega življenja, s tem da skušata priti skozi zastražena vrata Damaska. To bi bilo blazno.«

»Kaj, še vedno me debelo gledata in dvomita? Dobro, pripovedovala sem vama same laži. Jaz vaju nisem čakala na obrežju, in oni nosač, ki sem se z

Do žrebanja velike loterije „Slovenske Straže“ samo še nekaj dni! Žrebanje že 13. novembra. Hitite z kupovanjem in naročanjem srečk. Vrednost vseh dobitkov 20.000 K. — Srečka samo 1 K.

In naša monarhija? Država brez imena, brez jadra in krmila, da se Bog usmili. Kakor Noetova barka se ziblje na šumečih valovih svetovne politike. Ali jo valovi zaneso na goro Ararat ali pahnejo v vrtnice? Grof Berchtold je že dvakrat zagotavljal Evropo, da Avstrija ne išče nove Bosne na Balkanu, ampak hoče zavarovati samo svoje gospodarske in politične koristi. Te koristi pa si more zavarovati ne toliko z garancijo signitarnih držav, kolikor s prijateljskimi odnosi s sosednimi državami na Balkanu. Kaj pomaga danes sklicevati se na stoletne boje habsburške države proti Turčiji, na slavne zmagave Montecucculija, princa Evgena, Lavdona in drugih slavnih vojskovodij, ako pa je Avstrija v preteklem stoletju prepustila Rusiji prevlado na Balkanu in zadnja desetletja v svojem konservativizmu z drugimi državami ščit pred sultanom, Bulgarija je morala pretrgati trgovinsko zvezo s Srbijo, ki je bila pred leti podpisana v Banji. Nekaj let so bile meje zaprte izvozu z Balkana. Vsi ti in drugi neprijetni dogodki so ostali v živnem spominu. Navzlic temu pa pričakujemo, da si Avstrija ohrani svojo zadnjo pozicijo, in ta je na Balkanu. Brez te pozicije preneha naša država biti velesila. Več pove grof Berchtold v delegacijah.

Zasedanje delegacij.

Proti vsem dosedanjim navadam je že včeraj pred prestolnim govorom poročal zunanji minister grof Berchtold o položaju in izvajal:

V tem kratkem času, odkar so zadnji zborovali delegacije, so se v mednarodnem življenju zgodili taki dogodki, da jim moramo dalekosežno važnost pripisovati. Predno se s temi dogodki pečam, naj govorimo o dogodku, ki je z ozirom na državne zveze posebno važen. Mir v Lausannu je končal enoletno vojsko Italije in Turčije. Naš zaveznik zdaj neoporečno gospoduje ob širnem pokrajinam severne Afrike. Tudi mi smo svoje storili, da se je sklepanje miru olajšalo in da se je takoj po sklenjenem miru priznala suvereniteta Italije v Libiji. S posebnim odkritim zadovoljstvom naglašam, da je dosegel naš zaveznik, kar je desetletja nameraval in da ima obširno polje, kjer lahko razširja visoko kulturo domovine. Pospešitev pogajanj Turkov in Lahov ni sicer mogla preprečiti vojske na Balkanu, a doseglo se je le, da resen položaj ni še bolj zapleten. Tudi s tega stališča moramo lausannski mir pozdravljati.

Ko sem se nedavno mudil v Italiji, sem se prepričal, da upošteva tako vlada kakor tudi ljudstvo stališče, ki smo ga ob vojski laškega kraljestva s Turčijo zavzeli. Največ zato so me v zveznem kraljestvu simpatično sprejeli. Topel odmev pri nas jamči, da so se

njim navidezno prepirla, ni imel naročila polastiti se vajine prtljage in jo prinesli v mojo hišo. Noben ogleduh ni opazoval vajinega gibanja iz angleškega do Bejruta. Le ko sta bila pri kosilu, sem šla v vajino sobo in čitala nekaj pisanj, ki sta jih po neprevidnosti pustila mej svojo prtljago in odprla nekatere knjige, v katerih so bila napisana druga imena, ne Peter in Janez, in potegnili iz nožnice veliki meč, na katerem je napisano geslo: »Srečaj d'Arcyja, srečaj smrt!« in slišala Petra klicati Janeza z imenom Wulf in Janeza klicati Petra z imenom Godvin, in tako dalje.

»Zdi se,« je rekel Wulf angleško, »da sva kakor muha v pajčevini, pajek pa se imenuje vdova Masuda, čeprav ne vem, čemu naju potrebuje. No, brat, kaj nama je storiti? Sprijateljiti se s pajkom?«

»Slab zaveznik,« odgovori Godvin. Nato ji pogleda naravnost v obraz in jo vpraša: »Gospodinja, ki veste toliko, povejte mi, čemu vam je oni nasač med drugim rekel: »Otrok Al Džebalov?«

Zdrsnila se je in odgovorila: »Torej razumeta arabski? Sem si mislila. Zakaj vprašate, kaj vam je na tem?«

»Ne mnogo; samo toliko, da se naravnost smatrava srečna, da sva se sešla z Al Džebalovo hčerjo, ki ga nameravava iti obiskat.«

»Nameravata iti obiskat Al Džebala? Da, nekaj takega ste že na ladji namignili, kajne? Vesta kaj, porezali vama bodo vratove, predno dospeta do prve njegovih trdnjav.«

»Mislim, da ne,« je rekel Godvin, segel z desnico pod jopič ter izpod njega prinesel prstan, s katerim se je začel malomarno igrati.

»Odkod pa imata ta prstan?« je rekla s strahom in začudenjem v očeh.

(Dalje.)

zveze utrdile, kar je dobro tudi za trozvezo.

Zelo resen položaj je nastal na Balkanu, kjer so vse balkanske države za orožje pograbile. Znano je, da je diplomacija velevlasti po Poincaréjevi iniciativi poizkušala z medsebojnim občevarjem ustvariti možnost, da v pravem trenutku posreduje in da tako nekoliko strahovitosti vojske okrajša. V najožjem stiku z Rusijo in Angleško smo se udeleževali posredovanja in smo tudi zdaj v kontaktu z velevlastmi, ker smo prepričani, da se tako izpolni tudi naša želja, da se požar kmalu pogasi.

Dosedanja vojska je prinesla balkanskim državam velike uspehe, vsled česar so svoje zastavljene si načrte znatno izpremenile. Prvotno so zahtevali, da naj se uvedejo preosnove, ki naj bi zboljšale njihovim rojakom v Turčiji življenjske in eksistenčne razmere, kar se je osobito v vojnih okolišnih naglašalo. Zdaj pa zahtevajo zavezniki veliko več, kar se več ne sklada z načelom nedotakljivosti Turčije. Naša politika, ki ne zasleduje ekspanzivne tendence, mora le skrbeti, da se želja za vzdrževanje miru strinja in združuje z našo najvišjo dolžnostjo in da varuje koristi monarhije.

Nasproti vojnim dogodkom smo zavzeli zmerno stališče, kar se je tudi priznalo. Po tej poti nameravamo še naprej korakati, ker se zavedamo svoje notranje moči, ki nam zagotavlja, da lahko svoj glas uveljavimo. Ne dvomim, da nam bo to mogoče izvesti, ne da nasprotujemo upravičenim zahtevam drugih. Pripravljeni smo v najširšem smislu upoštevati po zmagah balkanskih držav ustvarjeni položaj in tako ustvariti temelj za prijateljsko sporazumljenje; obenem pa imajo tudi pravico zahtevati, da ne bodo trpele škodo po novi ureditvi legitimne koristi monarhije. Mirno stališče, ki ga je prijateljska Rumunija zavzela, je bilo za razvoj dogodkov važno in upamo, da se bodo koristi Rumunije upoštevale.

Končno želi, da naj se ne zahteva, da bi tudi o podrobnostih poročal.

× × ×

Berchtold v svojem govoru ni povedal, kako si predstavlja zdaj avstrijske koristi na Balkanu, a to so povedali listi, ki so glasila zunanjega ministrstva. Boji se namreč velike Srbije in hoče proti Srbom z Italijo ščititi Arnavte in preprečiti, da dobe Srbi pristanišče ob Jadranskem morju.

Proti Cuvaju.

Iz proračunskega odseka.

Neznosne razmere na Hrvaškem, ki se vzdržujejo kljub nevarnemu položaju, v katerem je Avstrija, so rodile že v prvi seji proračunskega odseka odpor, ki ga vlada in večina niste pričakovali. Stranke večine so se namreč lepo dogovorile, da bodo spravile proračun pod streho brez običajne splošne razprave in z enim glavnim poročevalcem. Dogodki na jugu pa so povzročili, da so naši poslanci že v prvi seji jasno in odločno pokazali, da jim ni za parlament, ki ima za nas samo sladke besede, ne pa dejanj. Isto je zvedela tudi vlada.

V začetku seje se je razvila vsled predloga poslanca Jarca dveurna debata, ali naj bi bile seje odsekov z ozirom na izjave, ki jih je pričakovati vsled zunanje političnega položaja od strani vlade, tajne ali ne. Do besede je prišlo le par govornikov, ker se je seja po govorih poslancev Gostinčarja in Jarca kompromisnim potom zaključila. Prvi je govoril zlasti za potrebe tobačnega delavstva in o davčnem vijaku pri nas. Poslanec Jarc je pa izjavil, da čutijo jugoslovanski poslanci, da so navezani samo nase. Večina smatra takozvane male stranke za brezpomembne, zato si morajo sami priboriti svojo veljavo. Žalostno je, da večina za velike in usodopolne dogodke v Avstriji in izven nje nima ne zanimanja ne zmisla. Ne gane je kri nedolžnega študenta, ki je obilila Markov trg. S par sladkimi besedami, tako misli, spomladi so Jugoslovani odpravljani. Enako tudi vlada, ki ni storila, ne dosegla ničesar, da bi izginil Cuvaj.

In tako triumfira na Hrvaškem že osmi mesec politično lopovstvo. Nikogar ni na merodajnih mestih, ki bi se zavedel, da so morda že zaigrane največje politične in gospodarske koristi Avstrije. Jugoslovani so se polotila resignacija. Med mladino nastaja vzpričo zmag na Balkanu navdušenje za jugoslovanske brate. Umetno si ustvarja Avstrija tako sama svojo irendento. Jugoslovanski poslanci nimajo več zanimanja za parlamentarni sistem. Naj pride tudi v Avstriji na površje drugi Cuvaj. Ker pa štejeta parlament in vlada Jugoslovane tako malo, naj tudi ne pričakujejo od njih ničesar.

Prihodnja seja jutri. Vsi jugoslovanski člani odseka so se priglasili zopet k besedi.

Vojska na Balkanu.

Danes se poroča iz Sofije o novi bulgarski zmagi. **Bulgarska armada je v hudi bitki vrgla Turke za Čataldžo.** Pred Skadrom in Odrinom položaj ni izpremenjen, kar pa ni za odločitev vojske same merodajno, ker se je vojska že odločila v bitkah pri Lozengradu, pri Lüle Burgasu in pri Kumanovu. Osvojitev Skadra in Odrina, kakor tudi Soluna in Carigrada so bolj častne zadeve armad balkanske zveze.

Poroča se, da so Črnogorci Djakovo zavzeli. **Djakovo** je večje turško mesto ke leži 393 m nad morjem ob Beli Drini v kosovskem vilajetu in šteje 25 tisoč prebivalcev, med njimi 5000 katoličanov. Tudi okoličani, Albanci rodu Fanti, so katoličani.

Zasebno se tudi poroča, da je **pa-del Bitolj** (Monastir), ki šteje do 50.000 prebivalcev, med njimi polovica kristjanov. V mestu je vladal turški vali in se nahajal generalni štab III. turške armade, nadalje tu stoluje pravoslavni nadškof. V mestu sta dve grški gimnaziji, dve srbski gimnaziji, duhovsko semenišče, učiteljske, višja dekliška šola, veliko kopališče in mošej, večja katoliška cerkev lazarisov in ena velika grška cerkev.

Srbi, Bolgari in Grki se bližajo **Solunu**. Grki so že prodrli čez Janico in Gido (30 km do Soluna), Srbi stoje južno od Gevgelyja, Bulgari se pa nahajajo v Demir Hissarju. Če bi tudi v Solunu ostala večja turška moč, bi se dolgo mesto ne moglo braniti, ker brani Solun le star zid.

Bolgari vrgli Turke za čataldžke okope. Zopet strašne turške izgube.

Sofija, 6. novembra. (Uradno.) **Bolgarska armada je vrgla Turke iz več postojank na bojni črti Čorlu—Saraj. Boji so bili hudi in krvavi. Turki so izgubili še več ljudi, kakor v bitki pri Lüle Burgasu.**

Carigrad, 4. novembra. Turška vlada uradno izjavlja, da umikanje turške armade še ni popolno izvedeno.

Carigrad, 5. novembra. Prebivalci Rodosta in morskega obrežja, ki leži med Rodosto in Carigradom, so pričeli zapuščati svoja bivališča.

× × ×

Po bitki pri Lüle Burgasu so poročali angleški poročevalci, da so se Turki v strašnem neredu umikali. Znano je, da se je velika bitka bila na dolgi fronti Lüle Burgasa do Vize, oziroma do Midije. Ko so Bolgari vrgli Turke, so ti bežali proti Čataldži. Danes iz Sofije došlo poročilo dokazuje, da se Turki niso mogli dosti hitro umakniti. Bežoč turški zmešani oddelki so se morali zagostiti, Bolgari so pa z znano svojo naglo morali biti Turkom vedno za petami in pri umikanju turške armade med Sarajom in Čorluom pobijali Turke. Umevno je zato, da so Turki, ko so se umikali proti Čataldži, izgubili še več ljudi, kakor v glavni bitki sami. Zdaj se Turki nahajajo za čataldžkimi utrdbami. Če so že sposobni, da branijo Carigrad, se zelo dvomi, da si mohamedanski derviši z vso zgovornostjo turške vojske navdušujejo za vojsko.

Obramba Carigrada.

Takozvane čataldžke utrdbе, ki branijo Carigrad, se razprostirajo 35 km zahodno od Carigrada za mestom Čataldža in se razprostirajo od Derkosa na severu ob Črnem morju do Bujük Čekmedža ob Marmarskem morju. Utrdb je 21, ki leže na gričih. Zgradil jih je za obrambo Carigrada od leta 1877 do 1879 nemški general Blum-paša. Prvotno so nameravali zgraditi 37 utrdb, a dejansko so jih le 27 zgradili. V vojski leta 1877/78 Turki čataldžkih utrdb niso branili. Ko so Turki leta 1878 z Rusi mir sklenili, so izpopolnjevali utrdbе. Znani graditelj trdnjav Brialmont je izdelal načrt, po katerem naj bi bili zgradili 7 močnih utrdb, a zgradili so le tri. Vse utrdbе so velike zemeljske utrdbе, ki so jih približno s 130, deloma zastarelimi trdnjanskimi topovi oborožili. Zadnji čas so Turki vse storili, da ojačijo čataldžke utrdbе. Seveda pa ni nikakor gotovo, če so to tudi res izpeljali in ne ve se, če je po dosedanjih porazih čisto demoralizirana turška armada sploh sposobna, da za Čataldžo ustavi prodiranje bolgarske armade.

Nevaren položaj v Carigradu.

V Carigradu so za strašne turške poraze izvedeli prebivalci šele 5. t. m. v terek. Nastali so veliki nemiri. Oblasti so sicer vse storile, da preprečijo nemire, a ljudstva ne morejo pomiriti.

Turška vlada je zagrozila, da bo vojno sodišče sodilo tiste, ki bi plenili ali pa požigali. Evropeci se nahajajo v strašno težavnem položaju. Podnevi se nihče ne upa pokazati na ulici. Strašno se boje, da se v Carigrad vrne razbita in poražena turška armada, ki bi sestradana in krvoželjna, kakor je, lahko pričela ropati in klati. Turški fanatiki hujskajo mohamedance proti kristjanom, češ da so turški krščanski vojaki povzročili vse poraze, da so se upirali ukazom in povzročili paniko v turški armadi. Bati se je najhujšega, ker so mohamedanci strašno razburjeni. V carigradsko pristanišče so se pripeljale ena ruska, ena angleška in ena francoska vojna ladja. Velik del avstro-ogrsko kolonije je že Carigrad zapustil in se nahaja na dveh Lloydovih parnikih.

Turška sodba o turških porazih.

»Reichspost« vojni dopisnik poroča: Spim skupaj s tremi turškimi častniki. Eden, ki zna nemško, mi pripoveduje: Ko se je napovedala vojska, še nismo bili popolnoma pripravljeni. Mislili smo, da udarijo Bolgari pred vsem na Odrin. Prepričani smo bili, da se bolgarska armada pred Odrinom izkrvavi in da bomo med tem gotovi za prodiranje. Bolgarski napad na Lozengrad nas je popolnoma presenetil. Naši vojaki so se zelo hrabro borili, a glede na poveljstva je bilo vse v neredu. Veliko poveljnikov so šele imenovali, ko je izbruhnila vojska in ki niso niti vedeli, kaj naj od vojakov zahtevajo. zahtevajo. Veliko rednih divizij je bilo le površno izurjenih, a kljub temu so jih smatrali za izurjene vojske. En poveljnik se je hotel braniti, drugi pa napadati. Zato je del armade prodiral, drugi pa stal, kar je splošno zmešnjavo povzročilo. Bolgari so v bajonetnem na padu nepremagljivi, če jih vsled brzostreljanja sto pade, jih pa 200 čez mrliče drvi na napad!

Srbi pred Odrinom.

Vojska srbskega generala Stefanovića se nahaja pred Odrinom, kjer sodeluje pri bombardiranju. Bolgarski vojski je tako omogočeno, da goni in bje Turke pred Čataldžo. Sodijo, da šteje Stefanovičeva armada 52.000 mož in sicer 29.000 Srbov in 23.000 Bolgarov.

PRODIRANJE SRBSKE ARMADE.

Zemun. Naš belgrajski poročevallec nam brzojavlja: Srbi so zavzeli **Demir Kapu** in **Djerdjafju**. Srbska konjenica se je že združila z grško in se srbska armada bliža Solunu. Zahodna srbska kolona se že nahaja pred Bitoljem.

Uradno se iz Belgrada izjavlja: Prva srbska armada stoji v **Gumenici** in je le 30 km oddaljena od Soluna. Na poseben odpor ni zadela. Druga srbska armada prodira proti Bitolju, ki najbrže že 6. t. m. pade. Tretja srbska armada prodira čez Ljumo proti morju. Sovražni Arnavti so bili brez velikega odpora premagani.

Srbski politični krogi sodijo, da pade Solun najbrže še ta teden. Srbi sodijo, da se zdaj kmalu mir sklene. Mogoči so še spopadi s Turki pri Dibri, Bitolju in pred Solunom.

BOJ ZA SKADER.

Iz Cetinja se poroča, da je črnogorski kralj v Belgradu prosil, naj mu dopušlje težke oblegovalne topove, da more padec Skadra pospešiti. Iz Rjeke poročajo, da operacije pred Skadrom ugodno napredujejo. Črnogorci so zavzeli nekaj važnih postojank. Skader je od vseh strani obkoljen.

Avstro-ogrsko vojna mornarica v Smirni.

Naše vojno ministrstvo izjavlja, da prva naša eskadra obišče Smirno. Križarica »Aspern« pa odjadra v Carigrad. Ladja »Aspern« je bila zgrajena leta 1899. Obsega 2400 ton in je oborožena z 19 topovi. Posadka šteje 303 mornarjev. »Aspern« se je včeraj že nahajala v Jonskem morju. Poveljnik naše mornarice, grof Montecuccoli izjavlja: Prva eskadra odjadra v Arhipel, kjer za vse slučaje križari. Eskadra je poklicana, da čuva avstrijske podanike v turških mestih. Druge naloge nima, kar sledi že iz tega, ker jo ne spremljajo torpedovke. Brezlično se ji je ukazalo, da križari pred Smirno.

All imate že srečke „Slovenske Straže“? Naročite jih več skupa. Srečka samo 1 K. Vrednost glavnega dobitka 5000 K. Vrednost vseh dobitkov 20 000 K. . .

Srbi in Arnavti.

(Od našega poročevalca.)

Srbsko-arnavtski sporazum. — Prestolonaslednik in Arnavti. — Prelomili prisego. — Drago plačali prevaro. — Iztrebljenje zlikovcev. — Arnavtluk razorožen. — Isa Boljetinac. — Glava Sali age. — Arnavtski vjetniki v Belgradu.

Belgrad, 3. novembra.

Srbska vojska je imela poleg turške armade še drugega nevarnega sovražnika pred sabo, Arnavte namreč, pri katerih je vsak mož, ki je toliko dorasel, da more puško nositi, do zob oborožen in znajo celo ženske orožje sukati. Arnavti so polni verskega fanatizma in davne mrznje proti Srbom, zlasti proti Srbiji, kateri ne morejo pozabiti, da jih je l. 1878. v celih množicah izgnala iz tedaj zavzetih turških pokrajin. Merodajni činitelji v Srbiji so dobo poznali važnost in nevarnost Arnavtov za srbsko vojsko v slučaju vojne, zato so že precej časa delali na to, da pridobijo Arnavte za srbske načrte. Zdelo se je, da je to prizadevanje uspelo. Letos je šel prestolonaslednik Aleksander v spremstvu Pašića dvakrat na planino Kopaonik, ki leži na turški meji. Seveda se je ta njegova pot maskirala. V resnici pa so se tedaj z njim sestali arnavtski prvaki Isa Boljetinac, Sali aga Giljanac in drugi, ki so dali »beso« (prisego), da bodo šli Srbom na roko, in sicer ne le s tem, da ne bodo sovražno nastopali proti srbski vojski, marveč bodo Srbe tudi z orožjem podpirali proti Turkom. Arnavti so ob tej priliki dobili bogate darove in mnogo laskavih obljub. Ob pripravljanju terena za uspešno prodiranje srbske vojske so Arnavti na ta račun dobili tudi 6000 brzostrelnih pušk. Isa Boljetinac je v podkrepitve dogovora dal Srbom kot tala enega svojih sinov. Kljub vsemu temu so pa Arnavti prisego prelomili. To arnavtsko nezvestobo so Srbi plačali z nekaj stotinami mrtvih, a Arnavte same je stala na tisoče življenj. Koncem koncev so Arnavti zvedeli prevarili le sebe, kajti, ako bi bili zvesti ostali dani »besi«, bi imeli danes marsikakšno olajšave ter bi se jim šlo v vsem na roko. Tako so pa s svojim izdajstvom izzvali vstase, ki so se na to maščevali nad arnavtskimi vasmu z ognjem in mečem.

Po tej prevari so Arnavti pri Srbih igrali vse ozire.

Neki Arnavt, ki leži v belgrajski bolnišnici, mi je na moj očitek rekel:

»Če smo vas mi 500 let brez usmiljenja klali, ste se vi za vse to sedaj ljuto maščevali. Več ste vi sedaj v petih dneh pobili Arnavtov nego smo mi od Kosova (1389) Srbov.«

In res je Arnavte tako strahovito tepla vojna šiba, da jim je groza prešinila kosti. Tisti Arnavti, ki jih Turčija v 500 letih ni mogla ukloniti postavi, so pred srbsko armado postali majhni kakor makovo zrno. Nikdar niso dajali ne Bogu, kar je božjega, ne cesarju, kar je cesarjevega, in vsa turška armada ni bila v stanju, da bi jim odvzela orožje. Srbska armada je pa v treh dneh cel Arnavtluk razorožila! Če bi nič drugega ne bila storila, bi bilo to dovolj. Arnavti so pred srbsko armado, ko je bil njihov obupni odpor zlomljen, vsi po redu položili orožje in danes v celi Stari Srbiji ne najdete več Arnavta, ki bi nosil orožje. Arnavt se ni mogel misliti brez orožja in rekli so, da bodo preje dali življenje, nego puško; pa vendar so vsi izročili orožje, in danes so goloroki. Kakšna kazen zanje! In dvakrat hujsa vsled okolnosti, da so sedaj oboroženi srbski kmetje, ki preje niti noža niso smeli imeti.

Poveljnik III. armade, general Janković, je izdal naredbo, da mora vsak Arnavt vojnim oblastem izročiti puško; zanje dobi revers, in ko se razmere uredijo in srbska oblast utrdi, bo vsak svoje orožje nazaj dobil. Kdorkoli v treh dneh orožja ne izroči, se obsodi na smrt. Ta trda, a v sedanjih razmerah popolnoma upravičena odredba je napravila silen vtis, ker so Arnavti uvideli, da ni šale in da se ne morejo igrati, kakor so se s Turki.

Vsem hodžam je pod grožnjo smrtna kazni dal nalog, da takoj izročijo spisek orožja v svojem kraju, kakor tudi spisek o vseh onih zlikovcih, ki so v prejšnjih časih klali in ubijali Srbe in njih starce, žene in otroke, ki se niso mogli braniti. Vsi ti zlikovci se izročijo vojnemu sodišču, ki jih bo z vso strogostjo sodilo po vojnih zakonih. Te spiske hodž bodo nadzorovali srbski učitelji, in ako bodo kaj zakrili, bodo sami odgovarjali za zlodejstvo, ki so ga hoteli zakriti.

General Janković je že parkrat dokazal, da ne pozna milosti za tiste, ki se dočela ne pokore njegovim odredbam, katerih cilj je: iztrebljenje zlikovcev, da se uvede mir in red v teh krajih, v katerih se za red, pravico in postavo ni vedelo od tedaj, ko je polumesec zavladal nad njimi. Čez nekaj dni v Stari Srbiji ne bo več zločincev in ta dežela krvi in ropov bo postala dežela reda, dela in zakonitosti.

× × ×

Isa Boljetinac je vžival med Arnavti nedvomno veliko spoštovanje, in kako si

len vpliv je imel nanje, je najbolj pokazal zadnji arnavtski ustanek. Preje je bil najhujsi sovražnik Srbom. Na svoji duši nosi potoke prelite srbske krvi. Tekom let je pobil nešteto Srbom. Zadnji čas pa se je začel približavati Srbom, kakor bi bil slutil, da se Turčiji bliža konec. Posebno je veljal za prijatelja Srbom pred kakimi dvema leti, ko je pred turškimi pregoni našel zavetje v Črnigori, kjer ga je sam kralj Nikola vleprijazno sprejel in storil zanj vse mogoče. Bila je njegova zasluga, da Arnavti ob priliki svojega zadnjega ustanka v nasprotju s svojo staro navado niso ubili niti enega Srba; marveč so jih celo ščitili. Tedaj si je Isa Srbe zelo zadalil; mnogo se mu je verovalo in še več se je zanj storilo. Če bi bil ostal zvest dani »besi«, bi bil danes v Srbiji zelo važen faktor. Toda Isa je verolomen. Ne samo, da se s svojimi ljudmi ni pridružil srbski vojski, ne samo, da v tem boju ni ostal pasiven, marveč se je boril v vrstah Turkov proti Srbom, katerim je prisegel zaveznitvo.

Govori se, da so se v zaplenjenem arhivu v Prištini našli dokazi, da je v krvavi borbi na Podujevu bil med srbskimi neprijatelji tudi Isa Boljetinac s svojimi 2000 Arnavti. Pravi, da ga je to stalo — glavo, a jaz ne verujem. Mislim, da je Isa živ in kakor sem zvedel — vjet. Na vsak način ga, ko se razmere uredijo, izpuste, toda med Arnavti v Srbiji ne bo nikdar več igral nobene vloge.

Hujše nego Isi se je godilo njegovemu prvemu prijatelju, glasovitemu Sali agi Giljanu. Tudi on je Srbom prisegel zvestobo, ko pa je srbska armada udarila na Turško, ni le prelomil prisego, marveč je javno pozivljal svoje Arnavte, naj se tako dolgo bore proti Srbom, da jih do zadnjega iztrebijo. Ta verolomnost je ogorčila Srbe in našel se je junak (komita), ki je stavil na kocko svoje življenje, šel v Giljane, ubil Sali ago, mu odrezal glavo in jo kot vojno trofej prinesel v — Vranjo.

Pri zavzetju Skoplja so Srbi poleg drugih vojnih vjetnikov zajeli tudi glasovite arnavtske prvake: Nedži-beja Drago, arnavtskega poslanca v carigranskem parlamentu, dalje Šaban pašo, velikega turškega vojnega liferanta in Asan beja, bivšega poslanca mesta Prištine. Vse tri so sinoči z železnico prepeljali v Belgrad in jih pod strogim varstvom spravili v belgrajsko trdnjavo.

Včeraj sem jih obiskal. Nedži-bej je mlad mož kakih 40—45 let, srednje visoke, lepe moške postave; napravljajo odlični vtis. Njegovo obnašanje je evropsko; govori arnavtsko, turško in francosko. Srbsčina pa mu je naravnost divna; naučil se je je kot

Kosovec v otroških letih in še danes mu teče tako lepo, da je prava milina, če se z njim pogovarjaš. Nedži-bej je zelo bogat mož. On je najbogatejši veleposestnik na celim Kosovem ter glasovit trgovec.

Vé, da je vojni vjetnik, a ni v strahu za svojo osodo; zanaša se na Srbijo kot pravno in urejeno državo, da se mu v njej nič hudega ne zgodi, ker ni nič hudega storil.

»V Skoplju je že vse urejeno. Srbske oblasti so postavljene in pravilno delujejo. Ko se je vojna napovedala, sem se nahajal na svojem posestvu v Mitrovici. Takoj po padu Prištine sem prišel v Skoplje. Ko je tudi Skoplje postalo srbsko, sem v njem postal srbski vjetnik,« je končal simpatični Nedži-bej.

»Bili ste narodni poslanec in mladoturki?«

»Pri prvih volitvah sem bil kot kandidat mladoturkov izvoljen za poslanca v skopeljskem sandžaku, toda že pri drugih volitvah sem jim bil ljut nasprotnik, ker so narobe delali in so s svojim delom dovedli do — tega ...«

Šaban paša je navaden star Turčin kakih 60 let, suh, visok, s turbanom na glavi, v turški obleki, dočim sta Nedži-bej in Asan-bej v elegantni evropski obleki. Govori samo turško in se nerad razgovarja; vendar je bil pa ljubeznjiv nasproti meni, ko je čul, da sem »gazetadži«, kakor oni imenujejo časnikarje. Hvaležno je priznal, da se v Srbiji z njim jako obzirno postopa.

To sta ponovila tudi Nedži-bej in Asan-bej, ki perfektno obvladuje francosčino.

Asan-bej je mlajši mož kakih 35 let, črnolas; zelo simpatičen in ljubeznjiv v občejanju.

Rad bi bil z njimi govoril o propadu Turške, a sem takoj opazil, da jim je tak pogovor neprijeten, kar je popolnoma naravno. Zato jih nisem nadlegoval, saj je njih položaj itak dovolj grenak.

Z bojnega polja.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Vranja, 2. novembra.

Čimbolj se nam oddaljuje dan bitke na Kumanovu, tembolj postaja jasen strahoviti poraz Turkov, o katerem glasoviti vojni dopisnik »Novega Vremena«, Taburno, pravi, da je spravil Turke v popolno zmedo, ki se je izpremenila v paniko, kakršne vojna zgodovina doslej še ni poznala.

Po zanesljivih podatkih so Turki na Kumanovu imeli 3 zbornice s 100.000 vojakov in okrog 40.000 Arnavtov in bašibozukov. Njihova moč je daleč presegala srbsko, —

a vendar so padli, padli tako strahovito, da od vse velike njihove sile ni ostala niti sled.

Turki so se vsekako hrabro držali, tudi njihovi častniki, ki se nahajajo v srbskih rokah kot vojni vjetniki, trdijo, da je bila hrabrost, naglost in sposobnost srbskih čet toliko, da je bilo za Turke fizično nemogoče, da bi se ne obdržali na svojih postojankah, ki so bile mnogo ugodnejše nego srbske in vrhutege utrjene. Feti-paši, poveljniku skopeljskega zbora, po rodu Bolgaru, ki je bil dolgo let otomanski poslanik v Belgradu, se je v nekom trenutku zazdelo, da je premagal Srbe ter je nemudoma brzojavil v Carigrad svojo zmago; toda nekoliko ur pozneje se je ta zmaga izpremenila v popoln poraz, ki je bil tako strašen, da se ostanki turške vojske še do danes niso mogli zbrati.

Vjeti turški častniki hvalijo srbsko artiljerijo, ki že od nekdaj uživa odlične sloves, naravnost z občudovanjem pa govore o srbski pehoti, ki je vsako postojanko — brez ozira na ovire in silne žrtve, zavzela z bajonetom. Bajonet je bil v rokah srbskih vojakov tako strašno orožje, da so turški vojaki na begu metali od sebe ne samo orožje, nego tudi obleko in celo fese, samo da so mogli hitreje bežati.

Srbske čete so brez miru preganjale razbito turško armado ter se prvi dan ustavile pred Skopljem. Drinska divizija, ki je tvorila centrum, je bila pri zadnji železniški postaji pred Skopljem: Adžalarju, glavno poveljstvo je bilo pa v Romanovcih, kjer se je nahajal tudi prestolonaslednik s štabom.

Naslednji dan so srbske čete počivale in se pripravljale za nove boje, ker se je računalo, da se bo pred Skopljem bila nova, še krvavejša bitka, nego je bila ona na Kumanovu.

Okrog 10. ure dopoldne so pa srbske konjeniške straže privedle v štab drinske divizije v Adžalarju dresino (brzi voz), na kateri se je iz Skoplja pripeljal Srb Sima Garma, hotelir prvega hotela »Turati«, in še dva skopeljska Grka. Nemudoma so jih peljali pred poveljnika drinske divizije polkovnika Pavla Jurišića-Sturma. Naznanili so mu nepričakovano novost: da se je Turkov polastila panika, da je vsa vojska zapustila Skoplje in v največjem neredu bežala proti Ovčjemu polju; v Skoplju so pustili celo mnogo topov.

Ta vest je vzbudila v srbskem taboru silno presenečenje, ker se je šele sedaj moglo prav oceniti obseg kumanovske bitke in veličino srbske zmage ter strahovitost turškega poraza.

Nemudoma so o tem obvestili prestolonaslednika. Zaslísal je hotelirja Garma. Ker je bil ta znan kot velik Srb, ki je bil vedno pripravljen za srbsko stvar tvegati življenje, se je njegovemu poročilu zaupalo, in prestolonaslednik je dal povelje, da se vojska pripravi na odhod. Na čelo se je postavil XVI. pešpolk, ki nosi ime carja Nikolaja. Okrog po 3. ure popoldne je prestolonaslednik z redko smelostjo, na čelu XVI. polka, vodil armado v Skoplje ter to mesto, ki ga je sovražnik zapustil, zavzel brez vsakršnega boja.

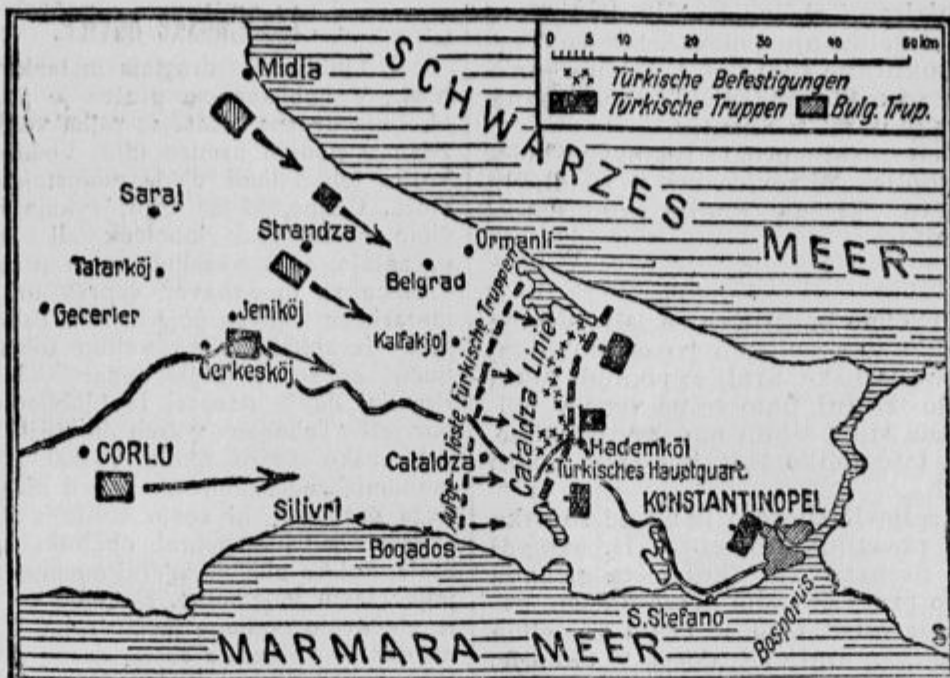
V Skoplju so našli veliko število popolnoma pripravljenih brzostrelnih topov, katerih Turki niso mogli odpeljati, ker niso imeli zaprege. Turški vojaki so namreč posekali jermenje, zasedli konje in brez glave bežali, topove pa pustili Srbom. Zaplenjenega je bilo mnogo orožja, municije in ogromna količina obleke, živil in drugih vojnih potrebščin.

Obveščeni o paniki med turško vojsko se je takoj dalo povelje za energično preganjanje Turkov. Turki so bežali do Veleša. Šele tu so zopet poizkusili z odporom proti srbskim četam, toda ta odpor je bil jako slab, ker Turki niso imeli več niti enega topa! Pri Velešu so bili popolnoma potolčeni, da nikjer več ne zmorejo resnega odpora proti zmagonosni srbski armadi.

V Skoplju se je govorilo, da so turški častniki sami ustrelili poveljnika bitolskega zbora, Džavid pašo, ker je odločno sklepal, da se Skoplje brani. Bil je pa Džavid paša eden najboljših turških vojskovodij in nedvomno najhrabrejši višji častnik, pred katerim so zlasti Arnavti tretali.

Sedaj se je zvedelo, da je bil Džavid paša — Srb. Rojen je bil v Užicu in mu je bilo ime Manojlo Vojić. Služil je v srbski vojski kot narednik. L. 1870. se je hudo pregrešil in iz strahu pred kaznijo je pobegnil na Turško, se tu poturčil in stopil v armado. S svojo hrabrostjo, vojaško sposobnostjo in iskreno udanostjo svoji novi domovini se je povzpela do — paše in zbornega poveljnika. Vse, kar si je pridobil, si je pridobil na sablji in od sablje je tudi poginil, toda ne kot junak na bojnem polju, marveč v zasedi kot žrtev lastnih svojih častnikov.

Sicer se pa širi o Džavid paši še druga vest, namreč da ni mrtel, marveč se nahaja v okolici Debra, kjer skuša organizirati odpor Arnavtov, ker ga je redna vojska zapustila. To pa ni verjetno, ker bi bil njegov odpor nemogoč tudi v slučaju, ako bi mogel zbrati svojo razbito armado;

Zadnja obrambna črta turške armade.

Od Balkanske zveze zasedeno turško ozemlje.

kajti vsi topovi furške vardarske vojske so z municijo vred v srbskih rokah. Topovi so popolnoma v redu, tako tudi municija, in kakor hitro bo treba se uporabijo proti Turkom.

V preganjanju turške vojske so Srbi zavzeli Tetovo, Gostivar, Prilep in Prizren in sedaj dve srbski armadi hitite proti morju in na pomoč Skadru. Prestolonaslednikova armada se ima danes ali jutri združiti z grško vojsko, ki uspešno prodira z juga, da potem skupno udarita na Solun.

× × ×

Kakor že veste, so Črnogorci zavzeli Peč, kjer je bil sedež srbske patriarhije in veliko srbsko svetišče: samostan Visoke Dečane; sedaj prodirajo vzporedno z armado generala Živkovića proti Djakovici, ki bo padla preje, nego vi prejmete to pismo. Arnavti se vsi po vrsti udajajo in izjavljajo svojo lojalnost. Njim je bil Ferizović dobra lekcija. Tam so se Arnavti podali in srbska vojska je mesto zasedla; ko je pa legla noč in so smrtno utrujeni vojaki pospali kakor mrtvi, so se Arnavti izdajalsko vrgli na tabor. Vojska se je umaknila, toda ko so prvi žarki zore osvetlili zemljo, je bilo lepo in prijazno mesto Ferizović mrtvo in tiho: kup razvalin. Srbska artiljerija je mesto zravnila z zemljo.

Na koncu še ena vesela vest: Danes ni niti enega Srba več v turški sužnosti! Slava Bogu!

Pismo iz Skoplja.

(Od našega poročevalca.)

Skoplje, 2. nov.

Umikajoč se od meje je turška vojska vodila s sabo ne samo Arnavte, marveč tudi njihove družine, vasi je pa požigala. Ko se je umikanje spreminilo v divji beg, so Turki družine Arnavtov, ki so strašno trpeli v bojih, pustili in sedaj se ti reveži zbirajo v Skoplju, kjer jih je doslej že mnogo tisočev. Srbske oblasti jim gredo v vsakem oziru prijazno na roko ter jim svetujejo, naj se vrnejo k svojim požganim ognjiščem, kjer bodo mogli odslej brez skrbi živeti, ako se bodo pokorili srbskim zakonom.

Arnavti se boje četašev, zelo pa zapajajo vojski, zato je odločeno, da jih do njihovih vasi spremijo vojaški oddelki, da se jim ničesar hudega ne primeri.

Novouvedene srbske oblasti vrlo delujejo in doslej se ni še nikjer kršil red in mir, dasi je tod poleg 60.000 prebivalcev še vsa sila beguncev od vseh strani in veliko vojaštva. Poleg rednih vojakov skrbe za red oddelki prostovoljne poljske žandarmerije, ki je začasno organizirana in sestavljena iz samih kristjanov.

Za upravitelja mesta Skoplja je imenovan Panto Gavrilović, ki je bil do osvobodjenja ondi srbski generalni konzul. Za poveljnika mesta je postavljen generalštabni polkovnik Milutin Marinović.

Občinska uprava se je organizirala po zgledu občin v Srbiji. Predsednik (župan) je svetnik Spiro Hadži-Ristić, dosedanji skopeljski narodni poslanec v carigradskem parlamentu. Za svetnike so postavljeni 4 Srbi, 4 Turki, 3 Bolgari, 1 Grk in 1 Žid. Med njimi vlada popolna edinost in vsi si iskreno prizadevajo za vzdrževanje miru in reda.

Muslimani so se hitro sprijaznili z mislijo, da je njihovo carstvo izgubljeno in so sami uverjeni, da o turški oblasti v Evropi ne more biti več govora; zato si na vse načine prizadevajo, da se pokažejo kot lojalni in zvesti podaniki svojega novega kralja.

Pošta se je v novih krajih hitro uredila in izvrstno posluje. Novi Pazar, Priština, Sjenica, Mitrovica in celo Prizren so že vsi brzojavno zvezani z Belgradom.

Nova osvobodjena Srbija bo razdeljena na 8 okrožij: kosovski s Prištino, skopeljski s Skopljem, prizrenski s Prizrenom, kumanovski s Kumanovim, novopazarški s Novim Pazarjem, veleški z Velesom, debarski z Debarjem in primorski z Dračem kot glavnim mestom. Vsako okrožje bo zopet razdeljeno v več okrajev in iz več vasi se bodo sestavile občine; župani bodo v sedanjem prehodnem času imenovani, kasneje se bodo volili. Po vseh večjih mestih bodo močne vojaške posadke. Večja mesta dobe sodišča prve stopnje, v Skoplju pa bo prizivno sodišče.

Agrarno vprašanje se bo takoj rešilo po zakonodajnem potu Komisije bodo ocenile vrednost begovskih posestev; država bo tako določeno vrednost lastnikom izplačala, zemljo pa razdelila kmetom, ki jo bodo nato počasi in z nizkimi obrestmi odplačevali.

Okrožne oblasti delujejo doslej že v Kumanovem, Novopazarju, Prištini in Skoplju; v prvih treh okrožjih so imenovani že tudi vsi okrajni načelniki in

organizirane občine, v katerih uprave so k sodelovanju poleg Srbov in Turkov poklicane tudi vse druge narodnosti, ki so med prebivalstvom zastopane, kakor je n. pr. v Skoplju.

Železniški progi Ristovac—Veles in Skoplje—Mitrovica sta v živahnem prometu, ki ga vodijo sami srbski uradniki.

× × ×

Vrhovno poveljstvo se je iz Vranje preselilo v Skoplje in bo ostalo tukaj do konca vojske. Kralj se pomudi tukaj dva do tri dni, nato se pa vrne v Belgrad, da bi od silnih naporov odpočije, ki ga teže toliko bolj, ker je že dokaj v letih.

Kraljevič Djordje je bil od začetka vojne poveljnik brigade v II. armadi Stepe Stepanovića; ker je ta armada mnogo preje dovršila svojo nalogo, nego se je mislilo, in je sedaj potrebna drugod, je kraljevič došel v Skoplje, kjer je prideljen štabu I. armade.

× × ×

V boju krog Kumanova je poleg drugih padlo tudi troje vojevod makedonskih vstašev: Stevan Nedić Čela, Risto Starački in Vandjel Skopljanec, ki so bili strah in trepet Turkom. Svoje glave so drago odkupili s turško krvjo.

Dnevne novice.

+ Za slovanske ranjence na Balkanu.

Obrnili smo se na razne osebe in zavode v Bolgariji, naj nam sporočijo, ali naj zbiramo predvsem denar ali tudi perilo, obleko in živila. Iz Sofije smo dobili telefonični odgovor: »Zbirajte denar!« Pričakujemo odgovora še iz drugih mest. Zankrat pa prosimo vse naše somišljenike, da nadaljujejo in pospešijo denarne zbirke za slovanske ranjence na Balkanu. Vsi darovi bodo izkazani v »Slovencu«.

+ Glede balkanskega problema odobravajo naše stališče i Hrvati i Srbi. S tem je tesno v zvezi vprašanje, kako se bo godilo katolikom v osvobodjenih zemljah na Balkanu. Srbija je dosedaj v tem oziru žalibog zavzemala ozkosrčno stališče. Upati je, da se bo Velika Srbija, ki bo v svojem okrilju združevala precejšnjo katoliško manjšino, dostojno veliki vlogi, ki jo bo odslej igrala ter z ozirom na dobro razmerje z avstrijskimi Jugoslovani, postavila odslej glede katolikov na resnično svobodoljubno stališče. V Veliki Srbiji bo v Prizrenu katoliški škof, Črna gora dobi novega škofa v Skadru, barski pa je itak primas vseh katolikov, tako v Črni gori, kakor v Srbiji. Ako bo Srbija priznala izlomu ravnopravnost, kakor že zdaj naglašajo, jo bo tembolj katoličanom, kar je zanj v še veliko večjem političnem interesu. V tej trdni nadi katoliški Slovenci in Hrvati veliki preobrat na jugu slejkoprej z najtoplejšimi simpatijami pozdravljajo z ono velikodušnostjo, ki jo tudi od svojih versko ločenih bratov v vsakem pogledu pričakujejo.

+ Za bolgarske sirote in ranjence. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je sklenilo, da bo svo zalogo zaloge krasne Sardenkove knjižice »Marijino kraljestvo na Jutrovem« prodajalo v korist bolgarskim sirotam in ranjencem. Cena 50 vin., vezano 1 K 40 vin. Našemu občinstvu priporočamo, naj bi v obilnem številu segalo po tej lepi, času primerni knjigi.

+ Iz justične službe. Cesar je podelil deželnosodnemu svetniku in predstojniku okrajnega sodišča v Kamniku naslov in značaj višjega deželnosodnega svetnika.

— Stavka v Vevčah. Na nedeljskem shodu stavkajočega delavstva v Vevčah je poročal poslanec Gostinčar.

— Avstro-ogrsko torpedovko »Tatro« so 5. t. m. v Reki brez vsake slavnosti izpustili v morje.

— Zagreb za brate na Balkanu. Zagrebški občinski svet je v svoji seji dne 4. t. m. dovolil za Balkanski Rdeči križ 20.000 K.

— Slavne krajne šolske svete in šolska vodstva opozarjamo, da se nam je posrečilo pridobiti po skrajno nizki ceni večjo množino Globusov. Posamezen izvod stane 10 K. Ta cena velja pa le toliko časa, dokler nam zaloge ne poide. Naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

— Zgorelo je petletno dekletce Jožefa Sedej, gostača hči v Gornji Kanomlji. Pastir-brat je zakuril na pašniku in otrok se je približal preveč ognju, nakar se je deklici vnela obleka in je vsa zgorela. Revica je živelja še par ur. Nesreča se je zgodila 4. novembra popoldne.

— Popravek. V včerajšnji I. zaznamek darov za ranjence na Balkanu se je vrnila neljuba pomota. Izpuščeni so bili naslednji trije darovalci iz črnuške župnije: F. Pečar 2 K, Marijana Ambrožič 1 K, N. Vilfan 3 K. Skupna vsota darov te župnije je bila pravilna.

Ljubljanske novice.

Ij Ljubljanska draginja in lahkomišljenost. V ljubljanskem pratrju je postavila akcijska družba Haase iz rajha veliko vozlišče v podobi osmice (8). Vedno se je vozilo toliko ljudi, da je nedostajalo prostora. Gospe, ki na trgu javkajo o draginji in za vsak jabolček ali krompir parantajo, so z veselim srcem prispevale kronice za to zabavo, čeprav pri peku, mesarju in trgovcu poje kreda. Taka podjetja izvajajo silno veliko denarja iz ljudi, ko so pa izžela denar — izginejo. Pravijo, da je odnesel iz Ljubljane pred par leti »Tabogan« v treh do štirih tednih velikansko vsoto okoli 70.000 kron iz lahkomišljene Ljubljane. V seji magistratnega gremija, ki se je vršila v četrtek zvečer, je interperiral občinski svetnik Štefe, koliko plačuje zgornj omenjeno podjetje mestu najemnine. Dognalo se je, da je plačevalo podjetje mestu samo 15 kron na dan! — Sklenilo se je, da se drugi s takimi podjetji napravijo pametnejše pogodbe, tako da bodo v bodoče taka podjetja morala mestu več prispevati.

Ij C. kr. državni uradniki in učitelji. »Združene organizacije c. kr. državnih uradnikov in učiteljev« prirede v soboto, dne 9. novembra t. l., ob 8. uri zvečer v dvorani »Mestnega doma« manifestacijski shod, ki bo ponovno zahteval uvrstitev mesta Ljubljane v I. razred aktivitetnih doklad. — Tovariši vseh službenih skupin in činovl! Udeležite se shoda polnoštevilno; le s polnoštevilno manifestacijo vseh ljubljanskih državnih uradnikov moremo upati na zaželjeni uspeh naših zahtev! — Odbor.

Ij Odlikovane tobačne delavke. Delavke ljubljanske tobačne tvornice Jerica Lampič, Marija Ravnar, Marija Jurkovič in Nežika Štravs so odlikovane za zaslužnim križcem za 40letno službovanje. Glavno ravnateljstvo tobačne režije je pa ob tej priliki vsako odlikovanko nagradilo s 70 kronami.

Ij Odlikovanje. Nadučiteljici na mestni nemški dekliški šoli Frančiški Illerschitsch je naučni minister podelil naslov ravnateljice.

Ij Na shodu Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, krajna skupina Ljubljana, je poročal v ponedeljek, 4. t. m. tov. Ulreich z Dunaja. Njegov govor je tolmačil č. g. pater Teodor Tavčar. Na shodu je govoril tudi poslanec Gostinčar.

Prva letošnja opereta »Boccaccio« se je predstavljala včeraj v polni hiši. Obilen poset je veljal seveda letošnji novi subretki gđeni. Fanta in gosp. tenoristu Vondri. Prva, simpatične nvanjosti, ima prijeten organ, igra s primerno vervo ter umé vzdržati opereti potrebno živahnost na sceni, ter je na odprtem odru prejela par aplavzov, katerim je dala množica v ozadju opetovano inicijativo. Nekoliko moti pri pevki mala hiba v izgovoru. G. Vondra, učenec gospe Rosenkranz v Pragi, ki je izšla iz šole Veronese, učitelja slavnega Carusa, je pokazal lepo rutino v igri, glasovno je bil tudi na mestu, vendar bi bila definitivna sodba prezgodnja, ker njegova vloga ne nudi prilike, kjer bi razvil vse najboljše moči. Tudi ostali ensemble je bil dober, tako g. Bukšek, ki je glasovno napredoval, v igri pa bil semtertje nedosleden, g. Povhe, ki je izzival s svojo sicer stereotipno komiko bučen smeh, gca. Perslova, jako dobra v maski in petju, posebno simpatična gca. Rihterjeva, g. Fejfar v neznatni vlogi kolporterja, g. Bohuslav, g. Rus in nešteto drugih moči. Zbor si je volil posebno sredstvo, da se vredno pridruži temu operetnemu obiležju. V skoro poltonskih disonancah se je posebno na dominantah s smešnim entuziazmom vzravnal s slabotnim orkestrom ter mu uhitel v tempih. Zdelo se je, da stvar ni bila Bog ve kako skrbno pripravljena. Zato je dala g. kapelniku Hrazdiru precej truda. Orkester je v resnici letos slaboten in pri odhodu sem premišljal, kak mora biti »Večni mornar«, jeli »der flegende«, ali »der liegende«? — če je sploh kaj Wagnerjevega poleg razun not . . . A.S.

Ij Poroka. V št. Peterski cerkvi se je poročil včeraj g. okrajni sodnik Josip Janša z gđ. Vido Černetovo iz znane »Jernejeve« rodbine na Sv. Petra cesti.

Ij Žrtev Gruberjevega prekopa. V Gruberjevem prekopu je pri pranju utonila hčerka pleskarja Bricelja. Padla je s stopnic v vodo in se ni mogla rešiti.

Ij Pogrešajo že delj časa mizarskega pomočnika Mihaela Jereba. Zapustil je ženo in štiri otroke.

Šlajerske novice.

Š Slov. katol. akad. tehn. društvo »Zarja« v Gradcu priredi v petek, dne 8. t. m. svoj prvi redni občni zbor.

Š Nezgoda v trboveljskem rudniku. Včeraj ob 7. uri zjutraj je zasulo v Trbovljah na vzhodnem okrožju (Terezija) v rovu Wolfgang dva rudarja, očeta in sina, Ivana in Antona Zelenška. Vzlic takojšnji pomoči rešilnega moštva, ki je delalo do večera, ponesrečencev še niso dobili. Najbrže nista več živa.

Telefonska in brzojavna poročila.

POROČILA O BITKI PRI ČORLUJU. 40.000 TURKOV MRTVIH IN RANJENIH.

Milan, 6. novembra. »Corriere della Sera« poroča, da se je na črti Čorlu—Strandža vršila nova bitka, da pa detajli niso znani. Bolgarski generalni štab vse zamolčuje, sam pa izdeluje dan na dan zgodovino te vojske, ki bo v stratežnem oziru zelo zanimiva. O turški armadi se sodi, da bo zahodno od Čataldže kos zemlje za kosom branila, ako ni preveč razbita, ter se potem umaknila v 3 kilometre dolgo črto čataldžskih utrd. Bolgari bodo najbrže prodirali proti S. Stefanu ali pa proti Pirgasu. Čataldža se dá dobro braniti, najhujši sovražnik Turkov pa sta lakota in mraz.

Sofija, 6. novembra. (Oficielno.) Turki so v bitki pri Čorlju izgubili 40.000 mrtvih in ranjencev.

Sofija, 6. novembra. Potem ko so Bolgari vrgli turško črto Odrin—Lozengrad nazaj ter v tridnevni bitki zapodili Turke tudi s črte Dimotika—Babaeski—Lüle Burgas, so zdaj napadli tudi zadnjo turško črto Čorlu—Strandža. General Radko Dimitrijevič, ki se je pokazal v tej vojski za uprav žensialnega stratega, ki sovražnika pri vsakem koraku iznenadi, je iluzijo, da se bodo turški ostanki mogli v Čataldži braniti, popolnoma podrl. Vrgel je eno celo bolgarsko divizijo proti vrhovom strandžskih gričev z nalogom, da v obliki klina predro turško umikajočo se armado, in Turki so res padli v past, napravljeno jim od tega bolgarskega Napoleona. Turki so namreč imeli namen, ako bi jih Bolgari na črti Dimotika—Lüleburgas vrgli nazaj, izvršiti popoln preobrat ter se tako zaviti, da bi njihovo vzhodno krilo stalo pri Črnem morju, zapadno pa ob Marmarskem. Bolgari so jih pa s sijajnim manevrom prisilili, da se je turško levo krilo moralo premakniti proti Rodostu, desno pa proti izgubljenemu Lüleburgasu. Iz severa pa jih pritiska gros Dimitrijeve armade, druga divizija pa jim odreže povratek ter jih prisili, da morajo Rodosto zapustiti. Zdjaj pa koraka od Dimotike bolgarska armada, ki ob dolini Marice izkuša Turkom sploh vsako umikanje proti vzhodu, to je proti Carigradu, preprečiti in jih prisiliti, da zbeže na Gallipolski polotok. Tako bi v Čataldžo prišla le majhna četa, ki bi se ne mogla dolgo braniti.

BOJ OKOLI ODRINA.

Pariz, 6. novembra. »Petit Parisien« poroča iz Sofije, da so se Bolgari polastili fortov na zapadu Odrina. Aeroplani so metali na utrdbe bombe.

LEŠ IN SV. IVAN MEDUA ZAVZETA!

Cetinje, 6. novembra. Črnogorske čete so se po hudem boju polastile Leša (Alesio) in Sv. Ivana Medua ob Jadranskem morju in obe mesti zasedli.

Cetinje, 6. novembra. Črnogorci so že pred par dnevi zvezo med Lešom in Skadrom pretrgali. Turki so 2. t. m. napadli brigado Gjurovič na desnem krilu Martinovićeve armade, da zvezo zopet vpostavi, a so bili odbiti. 4. t. m. so 4 bataljoni bašibozukov in topničarji napad obnovili. Črnogorci so jih porazili, tako da so z velikimi izgubami zbežali. Črnogorci so nato Leš in Sv. Ivan zasedli, katera pripadeta po balkanski pogodbi Srbiji.

SRBSKA VOJSKA STRAZI BOLGARIJO!

Sofija, 6. novembra. Druga srbska armada pod poveljstvom generala Stepana Stepanovića, ki je osvojila Kratovo, Kočane in Štip, se je vrnila semkaj in se včeraj z železnico odpeljala na vzhodno bolgarsko mejo, da varuje morsko obal in prepreči eventualno izkrcavanje turških čet v Varni in Burgasu. Na vsem potu so srbsko armado navdušeno sprejemali in pozdravljali.

ZDRUŽENE BALKANSKE ARMADE NA ZAPADU.

Belgrad, 6. novembra. Srbske čete so preko Kičeva in Kruševa, zavzele Prilep, prodre do Bitolja, kojega padec se v kratkem pričakuje; druga kolona pa, ki je 4. t. m. dospela v Gumenico, se je 5. t. m. združila z bolgarsko armado, katera je po dolini Strume dospela do Demir-Hissarja in se s Srbi ter Grki srečala pri jezeru amatovskem (40 km od Soluna; levo od Vardarske reke). Odtod korakajo vse tri armade proti Solunu, pred katerim upajo biti že danes.

TURSKI PORAZI NA ZAPADU.

Atene, 6. novembra. Turki so obrambo vardarske črte popolnoma opustili. Pot v Solun je popolnoma prosta.

ZADNJE TURŠKE TOLAŽBE.

Carigrad, 6. novembra. Uradno se poroča, da je obrambna črta Čataldža precej dobra. Bolgarska napade se pričakuje šele v 2—3 dneh. Umikanje iz Lüleburgasa se je vršilo v redu (!!). Panika pohaja vsled napačnih odredb intendance.

POLOŽAJ V CARIGRADU.

Carigrad, 6. novembra. Ako Porta od velevlasti ne doseže premirja, je, kakor j

videti, odločila prepustiti Carigrad njegovi usodi. V Peri patrolira vojaštvo. Avstrijsko poslanstvo ima pripravljen Lloydov parnik. Pred sultanovo palačo so pripravljene bojne ladje.

Carigrad, 6. novembra. Vojaški atašeji tujih držav so se semkaj povrnil. Prestolonaslednik Jusuf Izmedin se je iz Carigrada vrnil v Carigrad.

ZADNJE POROČILO O BITKI PRI ČORLUJU. SULTAN IN VLADA PRIPRAVLJENI ZA BEG V AZIJO.

Sofija, 6. novembra. V adnji veliki bitki pri Čorlu so Bolgari porazili turške zadnje čete, ki so bile en cel zbor močne. Izgube Turkov so strahovite. Turki beže divje proti Čataldži. Pri Čataldži, koje utrdbenisoni vredne, bodo Bulgari Turke popolnoma pobili, naker korakajo pred Carigrad.

Carigrad, 6. novembra. Vest o porazu pri Čorlu je povzročila tu nepopisno pobitost. V sultanovi palači je vse pripravljeno za beg v Azijo. S sultanom se prepelje v Malo Azijo tudi vsa vlada. Arhivi Porte so že spravljani. Z Abdul Hamidom lepo postopajo. Hoteli so ga prepeljati v Brusso, a prosil je brata, da sme v Carigradu ostati. Odgovora vevlasti na zadnjo turško prošnjo za posredovanje pričakujejo šele v 2-3 dneh; do takrat so pa Bolgari lahko že pred vratmi.

POTRBUJOČA VEST O SRBSKEM PRODIRANJU.

Belgrad, 6. novembra. Tu se potrjuje, da je srbska vojna uprava po združenju vseh balkanskih armad sklenila posamezne zavezniške s primernimi oddelki podpirati. Glavna armada stoji le še 30 km pred Solunom. — V Skader se odpošlje Črnogorcem na pomoč 1 havbiški polk. — Prodiranje ene armade iz Prizrena proti Adriji se potrjuje.

KJE JE ZEKKI PAŠA?
Belgrad, 6. novembra. Vsi komandanti poražene turške zapadne armade in tudi Zekki paša so baje došli v Debar (Dibra). Seboj nimajo nič vojakov, ne orožja in se zanašajo samo na Arnavte.

BOJ OKOLI SKADRA.
Cetinje, 6. novembra. Ker so Črnogorci Leš zavzeli, je v Skadru nastopilo občutno pomanjkanje živil. Meso dobe le bolniki in vojaki gotove dni. 4. t. m. je 200 oseb iz Skadra izkušalo pobegniti, a so jih zadržali.

Rijeka, 6. novembra. Turkom je baje uspelo, da so Taraboš za tri mesece za municijo in živežem preskrbeli. Vendar se domneva, da se bo Skader moral preje zaradi lakote udati, kakor pa da bi padel vsled napada.

FERDINAND CAR VSE BALKANSKE ZVEZE.

Sofija, 6. novembra. V oficioznem listu bulgarske vlade je izšel članek, v katerem se po sklepu mira napoveduje federativna balkanska država po zgledu Nemčije s skupnim carom, kateri bo bolgarski car Ferdinand.

POPOLNI SPORAZUM FRANCIJE IN RUSIJE.

NAPADI NA AVSTRIJO. VAŽNA IZJAVA MINISTRA GREYA. ANGLIJA NA STRANI BALKANSKE ZVEZE.

TURČIJA PROSI VNOVIČ ZA POSREDOVANJE.

Pariz, 6. novembra. »Matin« zatrjuje, da je Poincarésovo posredovalno formulo, katero je Avstrija zavrnila, sestavljal Sasonov.

Pariz, 6. novembra. V včerajšnjem ministrskem svetu je Poincarés referiral o položaju ter izjavil upanje, da se doseže sporazum med vsemi vevlastmi na podlagi formule: »Vevlasti se bodo prizadevale, da varujejo vse legitimne gospodarske koristi.« Turško prošnjo za posredovanje, so vevlasti same od sebe odbile, ker zahteva od njih, da balkanskim državam premirje kar zapovejo. Turčija bo svojo prošnjo v drugi obliki ponovila.

Pariz, 6. novembra. »Temps« napada Avstrijo, ker noče svojih zahtev jasno formulirati. Ako bo Avstrija nastopila proti balkanski zvezi, bo imela proti sebi celo tripeleto.

Belgrad, 6. novembra. Srbski trgovinski minister Stojanović v »Tempsu« izjavlja, da ne razume, kaj Avstrija pravzaprav hoče. Avstrija ne more zahtevati, da se njene gospodarske koristi na izjemen način varujejo. Mi nikomur ne branimo potov, ki vodijo skozi nas k morju, a ravno tako zahtevamo tudi zase poti do morja.

Bukarešt, 6. novembra. V večrajšnji konferenci v zunanjem ministrstvu, katere sta se udeležila tudi avstrijski in ruski poslanik, so se baje formulirale teritorialne zahteve Rumunije.

Dunaj, 6. novembra. »N. Fr. Presse« meni, da tako Avstrija kakor Italija (?) ne želita, da bi Srbija zasedla kos jadranske obali.

London, 6. novembra. Državni podtajnik za zunanje zadeve Acland, je na nekem shodu izjavil, da se bo glede balkanskega vprašanja dosegel po vsej priliki splošen sporazum, ki bo ta problem definitivno rešil. Po tej rešitvi se bodo razmere v Evropi splošno konsolidirale. Ljudstva se bodo boljše vladala; malim državam ne bo treba po orožju seči, velike pa bodo proste vednega strahu, da nastane kaka konflagracija.

London, 6. novembra. Na vprašanje poslanca Kinga, ako se bo balkanskim zaveznikom priznala popolna pravica Turčiji diktirati mirovne pogoje, je minister Grey odgovoril:

»Nisem od balkanskih držav sprjel nobenega namiga na to, kar King misli. Iz tega, kar sem dozdaj izvedel, z ozirom na najverjetnejši izid vojske, noče nihče balkanskim državam tajiti pravice, da določijo pogoje, pod katerimi so voljne mir skleniti. (Aplavz.) Jaz ne verjamem, da bi vevlasti svojih nazorov ne akomodirale teku fakičnih dogodkov.«

Dalje je Grey izvajal, da je težko posredovati, dokler obe vojskujoci stranki tega ne zahtevati. Popolnoma napačno je, da je britanska vlada kakorkoli bolgarsko vlado opomnila. Ladje so se v Carigrad odpisale le v varstvo angleških podanikov.

Pariz, 6. novembra. Turčija je 5. t. m. zvečer po svojem poslaniku v Parizu vnovič za posredovanje prosila. Poincarés je odgovoril, da na noben način ne more pritisniti na drugo vojskujoci se stranko in da bo treba soglasja Bulgarije, Srbije, Črnogore in Turčije, da se začne posredovanje.

Belgrad, 6. novembra. Balkanske države vprašanja o premirju niso niti v pretres vzele. Vojaška naloga balkanskih držav bo trajala še nekako tri t dne. Do tedaj se o kaki diplomatični akciji ne govori. Skader in Odrin morata na vsak način preje pasti. Končana bo pa vojaška akcija šele pred vratmi Carigrada in Soluna. Tudi mora preje srbska armada dospeti do Adrije. »Samouprava« napoveduje, da bodo balkanske države sultanu kmalu mir diktirale.

Sofia, 6. novembra. »Mir« izjavlja, da so balkanski narodi z velikanskimi žrtvami zagotovile trden in soliden mir. Balkanski narodi bodo ostali tudi poslej edini in svobodni od vsakega varuštva. Evropa bo morala akceptirati, kar bodo balkanski zavezniški solidarno sklenili.

Dunaj, 6. novembra. Danes odpotuje baje rumunski prestolonaslednik na Dunaj, da izroči cesarju Francu Jožefu lastnoročno pismo kralja Karola rumunskega.

PRIPRAVE VELEVLASTI.

London, 6. novembra. Tretja eskadra, sestojeca iz 8 ladij, je danes dospela v Malto in tam počaka nadaljnjih povelij. Pri vrodu v Dardanele se nahajati dve angleški križarki. V Portsmouthu je pripravljena za odhod tudi šesta flotila torpedolovcev.

Pariz, 6. novembra. (Havas.) Tri francoske bojne ladje so došle v Siro in čakajo tam nadaljnjih povelij.

Rim, 6. novembra. Admiral Amero d'Aste Stella je dobil povelje, da koncentrira egejsko brodoge ob določeni točki. Admiral ima na razpolago 4 križarke.

Carigrad, 6. novembra. Avstrijske križarke »Aspern« pričakujejo jutri.

OGRSKI RDEČI KRIŽ V BELGRADU.
Belgrad, 6. novembra. Danes ponoči sta dospeli semkaj dve sanitetni koloni Ogrskega Rdečega križa.

PANALBANSKI KONGRES.

Bukarešt, 6. novembra. Semkaj je došel albanski vodja Izmail Kemal-bej, da skliče tu panalbanski kongres.

ŽURNALISTI SO SE IZ BULGAR-SKEGA GLAVNEGA STANA VRNILI V SOFIJO.

Sofija, 6. novembra. Večji del žurnalistov se je iz generalnega stana vrnil, ker ne morejo nič izvedeti, kar pa izvedo, jim cenzura zapleni.

OBSTRUKCIJA HRVATSKO-SLOVENSKEGA KLUBA.

Dunaj, 6. novembra. V budgetnem odseku nadaljujejo člani Hrvatsko-slovenskega kluba svojo obstrukcionistično taktiko, nastalo vsled vzdrževanja nečuenih razmer na Hrvaškem in v slovenskih deželah kljub preresnemu zunanjemu položaju. Posl. Gostinčar je zahteval v današnji seji, da se prebere protokol prejšnje seje. Načelnik dr. Korytowsky je kljub temu dal takoj finančnemu ministru besedo. Gostinčar je odločno protestiral. Po govoru finančnega ministra sta Gostinčar in Jarc stavila več odločilnih predlogov. Večina jih je odklonila. Krščanski socialc Lang je predlagal konec debate. Jugoslovani so se temu z vso silo uprli,

ker je tak predlog nedopusten. Večina se je nato udala in se je določilo, da govori še dr. Dulibić.

POLJAKI IN JUGOSLOVANSKA OBSTRUKCIJA.

Dunaj, 6. novembra. Poslanca Kollischer in Kendzior sta pisala Stapskemu, naj posreduje, da kompetentni faktorji store potrebne korake, da se odstranijo vzroki, vsled katerih so Jugoslovani začeli obstrukcijo.

AVSTRIJSKI PRESTOLNI GOVOR.

Budimpešta, 6. novembra. Cesar je danes pri sprejemu delegacij delegate sledeče nagovoril:

»Z odkritim zadoščenjem in najtoplejšo zahvalo sprejemam zagotovila vaše zveste udanosti. Odkar sta se delegaciji zadnjič sestali, so na balkanskem polotoku nastopili resni vojni zapletljaji, kateri nam nalažajo povečano pozornost. Z ozirom na to, da bi se vsled konfliktov mogli tangirati znatni interesi monarhije, je nujno želeli, da se v bližnjem Orientu kmalu vrnejo redne politične in komercialne razmere. Moja vlada bo pripravljena v sporazumu z zavezniškima kabinetoma v pripravnem trenutku se udeležiti akcije vevlasti, mereče na vpostavljenju miru. V zadnjem delegacijskem zasedanju so se s zahvale vredno požrtvovalnostjo za armado in mornarico dovolili izredni krediti, vsled katerih se je naša brambna sila znatno okrepila. Tekoče potreščine moje vojne uprave se pa gibljejo v normalnih mejah. Le za rešitev podčastniškega vprašanja, ki je vsled organizatorične izpopolnitve armade in mornarice po novem brambnem sistemu nujno potrebna, se zahteva večji znesek. Razmere v Bosni in Hercegovini se vsled lojalnega in patrijotičnega vedenja prebivalstva stalno in mirno razvijajo in bogati legislatorični delovni program bo deželnemu zboru dal priliko kulturni in gospodarski napredek obeh dežel z pospeševati. Prepričan, da se boste razmotrivanja vam izročenih predlog z izkušeno razumnostjo in svojih dolžnosti se zavedajočo vnelo lotili, želim vašemu delu uspeha ter vas prirčno pozdravljam.«

NOVI PREDSEDNIK ZDRUŽENIH DRŽAV.

Newyork, 6. novembra. Kolegij volilnih mož je izvolil za predsednika Združenih držav kandidata demokratične stranke Wilsona, ki je dobil 303 glasove od 531, torej 37 glasov nad polovično večino. Agitacija je bila zlasti od strani žensk silno živahna. Roosevelt je dobil večino samo villinoisu.

DOGODKI V RUSIJI.

Peterburg, 6. novembra. Zdravstveno stanje prestolonaslednika je povoljno. Vest, da so se rezervisti v Ruski Poljski uprli, se dementira.

PROCES ZARADI ŠPIONAŽE.

Dunaj, 6. novembra. Danes se je začel tu senačni proces proti bivšemu avstrijskemu častniku Aleksandru Murmannu, ki je špioniral za Rusijo. Proces bo trajal štiri dni.

KOLIKO JE STALA LAHE VOJSKA V TRIPOLISU.

Laško zunanje ministrstvo poroča, da je stala Lahe vojska v Tripolisu 458 milijonov lir.

TEKMOVALNO JAHANJE LJUBLJANSKE GARNIZIJE.

Včerašnje tekmovalno jahanje se je ob izredno ugodnem vremenu in istotako ugodnih talnih razmerah izvršilo točno po sporedu in brez najmanjše nezgode. — Soproga eksc. gospa Herta Kusmanek je blagohotno osebno prevzela razdelitev daril. Prejeli so: Stotnik 7. konj. polka Zimniak prvo darilo, poročnik Weiss, istega polka, drugo darilo, ritmojster pl. Raday, državna žrebčarna, tretje darilo, poročnik pl. Mehlen, 7. konj. polka, četrto darilo, stotnik Richetti, 27. pešpolk, peto darilo, poročnik Provoiff-Ott, 7. konj. polka, šesto darilo, gđ. Erika Kosler sedmo darilo. Izborni uspehi aranžma in krasen potek te jahalske prireditve jamči za obilno zanimanje in največjo udeležbo v bodočem letu.

Smrtno ponesrečil je aviatik Ma-rechal.

Vdova ustreljenega mehikanskega cesarja Maksimilijana, bivša mehikanska cesarica Evgenija je nevarno obolela.

Hofrichter zahteva obnovitev kazenskega postopanja. Hofrichter je pred tedni vložil na garnizijsko sodišče obširno vlogo, v kateri prosi, da naj se obnovi kazensko postopanje v njegovi zadevi. Prošnjo so radi formalnih napak odklonili. Hofrichter namerava zdaj popakati, da se novi vojaški kazenski red uveljavi, naker zopet prosi za obnovitev kazenskega postopanja.

Sneg v Bosni in v Sandžaku. V Bosni in v Sandžaku je zapadel sneg.

Zanimivosti z Balkana.

Koliko časa bo trajala sedanja balkanska vojna?

Srbski finančni minister dr. Paču je poročevalcu »Venkova« izjavil, da bo po njegovem mnenju trajala vojna največ šest tednov. O turški armadi je izjavil minister, da po njegovih informacijah nikakor ni več sposobna za boj. »Turki že na Velešu niso imeli nobenega topa več. Turška vojska se ne bo mogla več koncentrirati, Arnavte bodo pa razorožili.«

Od topov proti Srbiji Turkom ostalo samo 50 topov.

Turki so šli v boj proti združenim balkanskim državam z 900 topovi. Proti Bolgariji so jih naperili 350, proti Srbiji 300, proti Grški 100, proti Črnigori 150. Od topov, naperjenih proti Srbiji, je ostalo Turkom le še okoli 50 topov.

Nad 1000 turških vjetnikov so 4. t. m. zvečer prepeljali v Belgrad.

Ruski kozaki v Belgradu.

V Belgrad je prispela četa ruskih kozakov z dvema častnikoma. V Belgrad je došel tudi ruski general Lipovac.

Japonski častnikar v Belgradu.

V Belgrad je prispel iz Tokija poročevalec lista »Tokijo Ačiniči, Use Kanadži«.

Kaznjenci za ranjence.

V belgrajski bolnišnici so kaznjenci zbrali med sabo nad 1000 dinarov za ranjence, kakor tudi mnogo nogavic, obrisač in drugih malenkosti kar so vse sami sebi takorekoč pritrigali od ust. Eden je dal nogavice, ki mu jih je prinesla mati, ko je druga dva svoja sinova spremila, ko sta bila pozvana pod orožje. Rekla mu je, da bi bila srečnejša, če bi se tudi on boril ob strani svojih dveh bratov. Drugi, ki je vedno bos, je daroval nove nogavice, ki jih je hranil za Božič. Tretji je prodal kosilo in kruh ter daroval borne novce, češ, morda pride kaj tudi na mojega sina, ki je tudi odšel na bojišče.

70.000 kvadratnih km turškega ozemlja so združene balkanske države zavzele do konca oktobra. Celi vilajet Kosovo je v srbskih rokah. To je prostor 33.000 kvadratnih km, prebivalstva je 1.200.000. Sam Sandžak Novopazarski ima 7400 km, prebivalstva 150 tisoč. Srbska vojska je doslej zasedla prostor, ki znaša nad polovico dosedanje Srbije. Črnagora je zavzela skupno okoli 6000 kvadratnih km, kar znaša 2 tretjini današnje Črnogore. Grška je zavzela znaten del južne Makedonije. Relativno so sedaj zavzele najmanjši prostor bulgarske čete, to je 10.000 kvadratnih km.

Mnenje g. dr. F. Holzmeisterja, v Sarnthein-u. Gospod J. Serravallo Trst.

V odgovor na Vaše vprašanje Vam prav z veseljem poročam, da Vaše železnato kina vino Serravallo je zelo dobro in že dolgo let znano kmečkemu prebivalstvu in ga rabim z najboljšim vspehom proti slabokrvnosti posebno v slučajih konvalescence in začetka moške zrelosti. Jaz sam ga predpisujem v moje največje zadovoljstvo v navedenih slučajih.

Sarnthein, 5. junija 1911.
Dr. Holzmeister.

Mladenič,

pošten in trezen, krščanskega mišljenja, vjen konjem, več dobro slovenskega pisanja in drugih del; zmožen kavicje, išče primerne službe v mestu. Naslov pove uprava lista pod št. 3498.

Proda se novo zgrajena

hiša pod zelo ugodnimi pogoji, ki je po ebno pripravna za vpokojene železničarje. Cena je 7000 K. Več se poizve pri lastniku, Selo št. 30 pri Ljubljani. 3463

V najem se dajo v hiši na Mestnem trgu št. 25 s prvim novembrom:

- a) trgovinski lokal,
- b) 2 skladišč, dvorišče in klet
- c) I. nadstr. kot stanovanje

ali pisarna, eventualno tudi skladišče.

Podrobnosti ravnotam II. nadstropje

V najen se dajo:

3 velike svetle sobe z 1 predsobo, I. nadstropje, električna razsvetljava, najprometnejša cesta, prikladne za poslovanje ali stanovanje, takoj ali za februarjev termin. — Polzeve se: Se-lenburgova ulica št. 1, I. nadstropje.

3500 2 Ravnotam se poceni prodajo:

manufakturne stelaže in prodajalske mize.

Zelo dobro idoča

sedlarska in tapecirarska obrt

s hišo v večjem kraju na Koroškem se radi druž-binskih razmer pod ugodnimi pogoji takoj proda.

3496 Več pove upravnistvo lista pod št. 3493.

Primarij dr. Josip Slojč
ne ordinira
do preklica

Išče se

knjigovodja

za odvetniško pisarno. Biti morav odvetniško pisarniških posil izvežban. Italijansčine zmožni imajo prednost. Plača po dogovoru, ponudbe na odvetniško pisarno dr. Josipa Wilfana v Trstu.

3493

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo pretresujočo vest, da se je danes dopoldne ob pol 12. uri naš iskrenoljubljeni so-prog, oziroma oče in stari oče, gospod

Alojzij Jenko

bivši pekovski mojster in kontrolor Kmetске posojilnice

v 75. letu previden s svetimi zakramenti, po kratki mučni bolezni pre-selil v večnost.

Truplo nepozabnega pokojnika se bode v petek, dne 9. no-vembra, ob pol 4. uri Miklošičeva cesta št. 36 slovesno blagoslovilo ter položilo k večnemu počitku na pokopališče k Sv. Križu v rod-binsko grobnico.

Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi Marijinega oznanenja.

Pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 6. novembra 1912.

Globoko žalujoči ostali.

I slovenski pogrebni zavod Josip Turk.

Potrjim srcem javljamo prežalostno vest vsem svojim sorod-nikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena hčerka, oziroma sestra, teta, svakinja in mati gospodična

Ivanka Bricelj

zasebnica

dne 5. novembra 1912 v starosti 21let v Gruberjevem prekoku po-nesrečila.

Pogreb predrage rajnce bode v četrtek dne 7. novembra ob 3. uri iz hiše žalosti Štepanja vas 31, na pokopališče pri Božjem grobu.

Maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Petra v Ljub-ljani in v cerkvi Božjega groba.

Predrago ranjko priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Štepanji vasi pri Ljubljani, 6. novembra 1912.

Tomaž Bricelj
oče

Andrejček
sinček

Frančiška Bricelj roj. Anžič
mati

Jožef, Ivan, Franc
bratje

Helena Rode roj. Bricelj
Mici Stele roj. Bricelj
sestri

Blaž Stele, Franc Rode
svaka.

3497

Št. 36.168.

3501 3

Ustanove za onemogle obrtnike.

Pri mestnem magistratu je za tekoče leto podeliti povodom praznovanja 60letnice Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva osnovanih

dvajset ustanov po 100 kron.

Pravico do teh ustanov imajo brez lastne krivde obubožani in onemogli ljubljanski obrtniki (mojstri).

Prošnje za podelitev teh ustanov je vlagati pri mestnem magistratu

do včetega 30. novembra t. l.

V prošnji je zlasti navesti obrt, katero je prosilec v Ljubljani samostojno iz-vrševal ali ga še izvršuje. Tudi so navesti vzroki event. obubožanja, zdravstveno stanje in podrobne rodbinske razmere.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 2. novembra 1912.

Zupan:

Dr. Ivan Tavčar i. r.

Razpis ustanov.

Št. 36109.

Mestni magistrat ljubljanski ima za tekoče leto podeliti sledeče ustanove:

1. Janeza Krstnika Bernardinija ustanova o znesku . K 230'—
2. Janeza Jakoba Schillinga " " " " 250'—
3. Jurija Tollmainerja " " " " 250'—
4. Janeza Jošta Weberja " " " " 230'—

Do teh ustanov imajo pravico hčere ljubljanskih meščanov, ki so se letos omožile ter so uboge in poštenega slovesa.

5. Miklavža Janeza Kraschkoviza ustanova o znesku K 128'—

Do te ustanove imajo pravico hčere ljubljanskih meščanov, ki so doma iz šentpeterske fare in so se letos omožile ter so ubožne. Če teh ni, imajo do te ustanove po vrsti pravico kmečke, rokodelske ali dninarske hčere iz šent-peterske fare, ki so ubožne in so se letos omožile.

6. Antona Jakoba Fanzolija ustanova o znesku . . . K 128'—

Do te ustanove imajo pravico poštena dekleta meščanskega (hčere ljub-ljanskih meščanov) ali pa tudi priprostejšega stanu, ki so ubožna in so se letos omožila.

7. Josipa Feliksa Sinna ustanova o znesku K 96'—

Do te ustanove imata pravico dve izmed najrevnejših ljubljanskih deklet.

8. Mihe Pakiča ustanova o znesku K 244'—

Do te ustanove imajo pravico ubožni ljubljanski meščani obrtniškega stanu ali njih udove.

9. Janeza Kovazha ustanova o znesku K 302'—

Ta ustanova gre na štiri enake dele, do katerih imajo pravico štiri v Ljubljani v revščini živeči rodbinski očetje ali vdovljene rodbinske matere, ki so brez lastne krivde v revščini, so katoliške vere, neoporeklega slovesa in imajo rediti nepreskrbljene otroke.

10. Marije Kosmatscheve ustanova o znesku K 204'—

Do te ustanove imajo pravico nepremožne uradniške sirote ženskega spola, ki so Ljubljankice ter poštenega vedenja.

11. Helene Valentinceve ustanova o znesku K 168'—

To ustanovo ima mestni magistrat razdeliti med ubožne otroke iz fran-čiškanske fare, kateri nimajo več starišev, in ki niso še 15 let stari.

12. Ustanova neimenovanega dobrotnika za onemogle posle o znesku K 100'—

Do te ustanove imajo pravico štirje revni, dela nezmožni posli, ki so zvesto služili in so neomaježevanega slovesa, vsak na četrtno ustanove.

Koleka proste prošnje za te ustanove je vlagati

do včetega 30. novembra t. l.

pri vložnem zapisniku mestnega magistrata.

V prošnji je navesti one okoliščine, ki dokazujejo prosilčevo (prosilkino) uboštvo.

Prošnjam za posamezne ustanove je na vsak način priložiti, oziroma v njih dokazati sledeče:

Pri prošnjah za ustanove pod št. 1 do 6 rojstni in krstni list, poročni list ter po možnosti očetovo meščansko pismo, ali je pa vsaj omeniti, kdaj je oče postal meščan. Slednje odpade pri prosilkah, ki niso meščanske hčere, a prosijo za ustanovo št. 5 ali 6. Za ustanovo št. 7 rojstni in krstni list ter po-trdilo župniškega urada o samskem stanu. Za ustanovo št. 8 meščansko pismo ali navedbo, kdaj da je bilo meščanstvo podeljeno, vdove tudi svoj poročni in možev mrtvaški list. Tudi je omeniti, katerega obrta je prosilec ali je bil prosilkin mož. Za ustanovo št. 9 poročni list, vdove tudi možev mrtvaški list in pa rojstne in krstne liste (izpiske) nepreskrbljenih otrok. Navesti je tudi vzrok revščine. Za ustanovo št. 10 rojstni in krstni list ter očetov mrtvaški list. Za ustanovo št. 11 prosilčev rojstni in krstni list ter mrtvaške liste starišev ali pa potrdilo varuške sodnije, da so stariši zares umrli. Za ustanovo št. 12 rojstni in krstni list in, če mogoče, poselsko knjižico.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 2. novembra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar, i. r.

Dobro izdelane

obleke, zimske suknje

za moške in dečke

v veliki izberi po stalnih cenah

v znano dobri manufakturni trgovini

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred škofijo 3, Medarska ulica

(zraven škofije ali nasproti gostilne „Pri Sokolu“.

Tam najdete tudi lepo blago

za ženske in moške obleke, lepe perilno

parfente, volnene rute, ogrinjalke, šerpe, pleteno blago,

srajce, hlače in nogavice, kakor tudi

odeje, konjske plahte in koco.

Cene so zanesljive, postrežba prijazna.

Utrdbe Odrina.

Mesto leži ob izlivu reke Fundže v Marico. Obdano je z dvema krogoma utrd, z notranjim in zunanjim. Zunanji krog, čigar najbolj oddaljena postopanka leži 10 km od sredine mesta, obstoja iz 6 modernih utrd. Samo te utrdbe so napravljene po modernih principih in sicer po tipu belgijskih utrd; nekatere imajo tudi nemški tip. Oprema take utrdbe je na splošno sledeča: 4—6 12 cm ali 15 cm topov na premikajočih stolpih iz pancera, 2 havbice in 2 možnarja kalibra 15—21 cm. Ta oprema je določena za boj na daljavo kot pripomoček za vničanje težkih oblegovalnih topov, havbic in možnarjev. Za boj v bližini, glavno proti napadom pešcev pripravljeni so brzo-strelni topovi od 65 do 8 cm, ki so zavarovani z jeklenimi strehami po navadi. Za obrambo utrdbe zadostuje 250—500 mož. V utrdbi so hodniki iz betona; en meter debela plast betona združena z dvema od 2—4 m širokimi plastmi navadnega zidovja in zemlje imajo nalogo varovati utrdbo pred 21—28 cm bombami. Utrdba sama je obdana z 5—10 m globokim rovom, ki je zavarovan z strojnimi puškami in topovi malega kalibra. Da bi bil pristop pehoti onemogočen, je vsaka utrdba obdana z 10—20 m široko mrežo bodeče žice, v posameznih slučajih se nahaja pred to mrežo 2 m globok jarek (rov) z ostrimi koli ali vrsta tako imenovanih volčjih jam. Da sovražnik lahko ne opazi glavne utrdbe, so te zakrite še z drevesi, grmovjem ali zemljo, tako da jih ni na večjo daljavo s prostimi očmi niti opaziti mogoče. Najbolj pripravna oddaljenost ene utrdbe od druge je 1—2 km zračne linije. V praznem prostoru med temi utrdbami so manjše, ki so določene za boj iz bližine proti pehoti in poljski artileriji. Naloga teh postranskih utrdb je zabraniti nasilno prodiranje fortifikacijske linije pri večjem navalu pehote. Utrdbe so spred in ob straneh tako postavljene, da je prostor pred vsako varovan z ognjem lastne utrdbe in z postranskim ognjem dveh sosednjih utrdb.

Prva naloga oblegovalcev je uničiti z streljanjem iz 15—17 cm topov in 21—28 cm havbic in možnarjev z jeklenim zidovjem zavarovane utrdbe in potem naskočiti z bajoneti. Kako je pa težko zrušiti popolnoma dogotovljeno utrdbo, to nam najbolje kažejo slučaj pri obleganju Port-Arturja. Po poročilih, ki so prišla v javnost so te glavne odrinske utrdbe do sedaj le deloma dovršene, radi tega se lahko upa, da ne bo našlo bolgarsko bombardiranje hudega odpora.

Drugi, notranji krog utrd, katerih začetek sega do sedemdesetih let, obstoja iz 24 rekonstruiranih redut sistema Bluhm. So to večinoma manjše zidovne utrdbe z nasipi in strehami za pohoto, ki jo varujejo le pred lahkiimi granatami in šrapneli. Te utrdbe, večinoma starega tipa, so opremljene z 74—8 poljskimi topovi, z strojnimi puškami in z 100—200 možmi; nekatere imajo na bolj važnih mestih, ali pa tiste, ki ležijo bolj spredaj, tudi nekaj težkih topov. Tudi te utrdbe so obdane z gosto mrežo iz bodeče žice. Imajo pa to nalogo, da bi omogočile obrambo utrdbe, če bi sovražnik prodrli skozi prvi krog utrd. Okoli 500—1000 m široka razdalja med posameznimi redutami izpolni se tekom mobilizacije ali pa še le v začetku obleganja (2—3 dni dela) z okopi za pehoto in artilerijo. Naloga teh je slična nalogi postranskih utrd v prvem krogu. Ta drugi krog utrd Odrina nudi Turkom le malo upanja za obrambo, ker ležijo te utrdbe veliko nižje kot one v prvem krogu in so le slabo opremljene, da bi mogle kljubovati težkim topovom napadalcev, če enkrat zasedejo ti prvi krog utrd. Razven tega mora biti tudi upanje, da bo trdnjava kmalu rešena po armadi napadalcev, če hoče imeti obrambo iz teh utrdb kak uspeh, kar je pa pri Odrinu izključeno.

Pravilno obleganje popolnoma dogotovljene in opremljene trdnjave obstoji v tem, da se najprej cela trdnjava (katere obseg znaša pri modernih 30 do 50 km), obkoli v daljavi 2 do 4 km od zunanjega kroga utrd z odelki, ki ki so določeni k naskoku. Za temi se postavi na dobro skritih mestih baterije težkih topov, havbic in možnarjev. Pravi naskok se poskuša na tisti del trdnjave, ki je najmanj utrjen, ali pa ki odločuje s svojim položajem čez celo trdnjavo. Napad se prične z bombardiranjem posameznih glavnih utrdb s težkimi topovi. Med tem se približa k naskoku določena pehota po zavitih jarkih kolikor mogoče blizu utrd. Če ni več mogoče polegoma dalje prodirati brez velikih zrub radi bližine utrd,

ali če se vidi, da odpor posadke že omahuje, tedaj se naskoči z bajoneti.

Če pomislimo v kakšnem položaju se nahaja točen odrinske trdnjave in kakšen teren obdaja Odrin, razvil se bo boj pri obleganju v sledeči smeri, če se ne odloči bulgarska armada mesto samo obkoliti in je z gladom prisiliti, da se uda. Že pričeto bombardiranje in znani naskoki pa kažejo, da tega ne bo storila. Ker je cel obseg trdnjave razdeljen na štiri dele, pridejo v poštev štiri glavne napadalne strani. Najslabše je utrjena jugo-zahodna stran; obramba trdnjave je tukaj skoro popolnoma prepuščena prirodnim zaprekam reke marice in arde. Skozi dolino reke marice ni mogoče poskušati z glavnim napadom, ker je tu hitro in trajno prodiranje nemogoče radi širivosti toka Marice in ker h kratu varujejo dolino tudi utrdbe severno od Marice. Če bi armada hotela prodreti v mesto po glavni cesti iz Mustafe paše, morala bi najprej artilerija zasesti višine na desnem bregu Marice, zapadno od Maraše in južno od Karagaše in Dimirdes in od tukaj nameriti ogenj na zgoraj omenjene utrdbe na nasprotnih višinah. Najtežavnejši boji bi se tu razvili za 3 moste čez Tundžo in Marico, kjer bi imeli Turki veliko bolj ugodno stališče kot Bolgari.

Manjše izgube bi zahteval napad od jugovzhoda a ne bi bil toliko uspeha, ker te utrdbe niso tako važne za polastitev cele trdnjave.

Najbolj prikladna za napad bi bila po svoji legi in važnosti stran severozahodna, ki se razteza od reke Tundže, čez Arnautkij in Musubejli k cesti iz Lotengrada. Obraščeni teren omogoča tu precej skrito prodiranje, diferece višin pri streljanju niso velike, naravne zapreke niso težavne. Glavni pomen napada od te strani pa bi bil, da bi se morale, v slučaju zavzetja utrdbe severozahodno od Arnautkij, podati tudi obe postranski utrdbi in ostale redute v drugem krogu in bi bilo mogoče oo tu koncentrirati ogenj iz težkih topov na Havaras. Sličen pomen bi imelo tudi zavzetje druge utrdbe v Musubejli. — Napad na najbolj zavarovano severo-zapadno stran trdnjave zahteval bi veliko napadalno moč; poleg tega ni teren ugoden za napad v velikih skupinah in za dopravo velikih topov.

Navedeni mogoči načini napadov niso seveda prav gotovi; lahko se tudi zgodi, da bodo skušali Bolgari na več straneh naenkrat napadati trdnjavo.

Za obrambo vsake trdnjave je neobhodno potrebno dobro orožje, preiskrba z živili in odločna posadka. Skoro gotovo pa je, da ni glede teh pogojev na turški strani vse v najboljšem redu. Da bi se mogla posadka dolgo braniti je tudi radi tega zelo dvomljivo, ker ni sedaj več upanja, da bi ji prišla na pomoč južna armada.

Gospodarstvo.

+ Nekaj važnega v prid našemu vinogradništvu. Piše se nam: Zadnje dni je bilo stavljeno v državnem zboru vprašanje na ministrskega predsednika, ali hoče isti vse potrebno ukreniti, da bodo c. kr. državni vinarski nadzorniki posebno letos kar najstrožje vršili svoj tako važen posel. Ako je kje najstrožjega nadzorstva kleti od strani nepristranskih c. kr. državnih vinarskih nadzornikov potreba, tedaj je pri nas v in okoli Ljubljane. Zato bodo vinarski nadzorniki letos veliko pomagali vinogradnikom, ako bodo posebno gotove kleti obdržali pod stalnim nadzorstvom, ker drugače se bode iz teh kleti prodajala vsa mogoča brozga za drag denar, vinogradniki pa naravnega, a nekoliko slabjšega vina ne bodo mogli prodati. S tem se bo strinjal vsak pošten vinogradnik in vsak pošten gostilničar. Toraj, c. kr. vinarski nadzorniki, pozor!

— Prvi tečaj za kolarje v Ljubljani priredi tukajšnji »Zavod za pospeševanje obrti« v teku druge polovice novembra in se bo dokončal še pred božičnimi prazniki. Tečaj bo vodil strokovnjak, odposlan od obrtno-pospeševalnega urada z Dunaja, ki vodi slične mojstrske tečaje v vzornih obratih omenjenega urada. Ker ravno v tej stroki obrtniki od sedaj še niso imeli nikoli prilike izpopolniti si svoje znanje in izobrazbo, bo ta tečaj velikega pomena za naše domače kolarje ter izboljšanje domačih izdelkov. V tečaju se bode podučevalo tudi specialno risanje in konstruiranje za kolarje, tako da si bo vsak sam lahko zarisal ali sestavil načrte za vsako zaželeno obliko vozov. Natančnejši program ter podrobnosti bodo že v kratkem objavljene. Obisk tečaja je brezplačen, sprejemali se pa bodo le mojstri ali taki, ki hočejo v kratkem postati samostojni. Prijave je vložiti takoj na »Zavod za pospeševanje obrti

na Kranjskem, v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.« Iz praktičnih ozirov se more sprejeti le omejeno število in se bode ožiralo v enakih razmerah predvsem na tiste, ki se najprej zglasijo. Za udeležbo je plačati 10 kron položnine, ki se vrne ob zaključku pri redni udeležbi, sicer zapade v korist zavodu.

Društva.

d Slov. kat. izobraž. društvo »Straža« na Dunaju priredi v nedeljo, dne 10. novembra t. l. Martinov večer v dvorani »Zur schönen Schöferin« (VI. Gumpendorferstrasse 101) s sledečim sporedom: 1. Volarič, Divja rožica (dvospev za ženski zbor); 2. Vilhar, Slovan na dan (moški zbor z bariton solo); 3. Aljaž, Oj z Bogom ti planinski svet (moški zbor s solo petjem); 4. Jerina, Ljuba (dvospev za ženski in moški glas); 5. Sattner, Zaostali ptič (sologpev); 6. Sattner, Zvezda mila (sologpev za moški glas); 7. Gregorčič, Romarica (deklamacija); 8. Gregorčič, V pepelnici noči (deklamacija); 9. Hruza, Slovenec sem (tamburaški zbor); 10. Krušič, Venček slovenskih narodnih pesmi (tamburaški zbor). — 12. Martinova gos. — 13. Kovačev študent. (Libreto v treh dejanjih spisal J. Kovačič, uglasbil Vodopivec.) — Blagajna se odpre ob pol 6. uri, začetek ob pol 7. uri. Vstopnina za nečlane 60 vin., za člane in za vojake do narednika 30 vin.

Pravo kranjsko

3464

Kislo zelje

najboljše vrste se prodaja

v sodčkih po 25, 50, 100 kg po 12 K za 100 kg.

Jože Oražem, Selo, št. 30 pri Ljubljani.

Čedno, suho

3469

stanovanje

2 sobi, kuhinja s pritliklinami eventuelno 1 soba s kuhinjo in pritliklinami se išče za februar termin. Ponudbe na »Stanovanje 1913« na upravništvo.

1252 I.

Splošna priljubljenost

preizkušenega : Franckovega : kavinega pridatka : kavinim mlinčkom pripisati je njegovi nedosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

Tovarna v Zagrebu.

Fin ŠPIRIT

iz žita, najboljša kakovost za žganje priporoča v množinah od 60 litrov naprej po prav nizki tovarniški ceni M. Rosner & Co., Ljubljana, poleg pivovarne Union.

960 (52)

MOJA STARA

izkušnja me uči, da moram za nego kože rabiti le Steenkeraff (Wilhelms) mila Bergmann & Co., Tešin ob Labi. Komad po 80 vin. se dobiva pov. 441

Opazarjam prečastito duhovščino, gospode organiste in slavna pevska društva, da se vsled polne zaloge

harmonijev

dobijo pri meni po izredno znižanih cenah harmonij ameriškega sistema. Na željo tudi na obroke. 3438

IVAN KACIN, izdelov. harmonijev Novi Vodmat 151, Ljubljana.

„ADRIATICA“ Sušak, obrtno deln. društvo za destilacijo slivovke, tropinovca, konjaka i. t. d.

išče potovalnega zastopnika,

ki je po slovenskih deželah pri prvovrstnih odjemalcih v to stroko spadajočih izdelkov dobro vpeljan. Ozira se samo na natančne ponudbe z izkazi in priloženo sliko. 3428

Staubene parcele

na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izbiri za primerne cene

na prodaj.

Več se izve pri lastniku JOS. TRIBUC, na Glincah 37. 2127

Zajamčeno pristno

Slivovko Hruševce Brinjevec Tropinovec Vinsko žganje

iz lastne žganjarne se dobe v množinah od 25 litrov naprej pri veležgarnjarni sadja 950 (52)

M. Rosner & Co.,

Ljubljana, poleg pivovarne »Union«.

Od dobrega najboljši!

Singer Ko. del. družba za šiv. stroje

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 4.

KRANJ

Glavni trg št. 79.

KOČEVJE

Glavni trg št. 53.

NOVOMESTO

1197

Vel. trg št. 88.

Dobro izurjen

3493

mlinar

vešč mlenja na štule, išče službe za 1. december. — Ponudbe pod »Mlinar 3495« na upravo tega lista.

Krojaški pomočnik

se sprejme takoj pri

JOSIP JURČ, Radovljica, Gorenjsko. 3494

Sukneno blago

za moške obleke se kupi najboljše pri R. Miklauc v Ljubljani. 2933 1

Velika izbira. — Zanesljive cene. — Na zahtevo se tudi izdelovanje oblek preskubi.

Najlepša ugodnost

je sedaj za resno misleče reflektante. — Z nekaj promoenjem ali pa z garancijo se dobi takoj

glavna trgovina

s filijalko vkup ali posamezno; prometa je preko 100.000 K v velikem kraju na deželi. Najugodnejši pogoji. Stroka: mešana trgovina, Vzrok oddaje ker se je prevzelo veliko podjetje najnovije vrste, Ponudbe z navedbo premoženja in kdaj se lahko prevzame se pošlje pod »Ugodnost 1913/3450« na upravništvo tega lista. 9486

Vinska klet v „Unionu“

se otvori
v torek dne 5. novembra t. l.

Točila se bodo izključno priznalo dobra vina Kranjske deželne vinarske zadruge pod stalnim nadzorstvom iste. — Cene vinu zelo nizke. — V kleti se bodo dobivala izvrstna gorka in mrzla jedila. ::

Za obilen obisk se priporoča

::

„UNION“

Kranjska deželna vinarska zadruga

naznanja, da se v bodoče opuste vinske poskušnje, ker se bodo vina imenovane zadruge v isti priznani kakovosti in isti množini kakor v poskuševalni kleti točila od torka dne 5. novembra naprej v vinski kleti hotela »Union«. Vse prijatelje dobre vinske kapljice vabi podpisana zadruga da mnogoštevilno posečajo novo otvoreno klet. — Z odličnim spoštovanjem

:: **Kranjska deželna vinarska zadruga**

Domača tvrdka!

Domača tvrdka!

Priporočamo
solidno tvrdko

modni salon

damskih in otroških klobukov ter športnih čepic
vseh vrst

Marija Götzl Židovska ulica 8.

— Cene brez konkurence. —

2036

Nizozemska zavarovalna družba za življenje

Ravnateljstvo: Dunaj I. Aspernplatz 1.

se priporoča za sklepanje zavarovanj na življenje, rente, doto in vojaško službo pod najugodnejšimi pogoji in najnižjimi premijami.

Stanje zavarovanj koncem leta 1910 ca 375 milijonov.

Rezerve " " " " 112 " 452

Glavno zastopstvo za Štajersko in Kranjsko v Gradcu I, Schmiedgasse 40, kjer se sprejme vsak čas strogo reelni, delavni sodelavci proti dobri plači.

Nadzorstvo za Kranjsko: Ljubljana, Hrvatski trg 4.

Odda se

gostilniški lokal

z velikim steklenim salonom in vrtom, dalje

lokal za trgovino in stanovanja

na Tržaški cesti 21 (nasproti Tobačne tovarne).

3462

Nedosežne in od poznavateljev
odlikovane so kavine mešanice

Karla Planinška

prva ljubljanska veleprazarna za kavo

Dobivajo se v prazarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne ulice in v moji trgo in s specerijskim blagom Dunajska cesta števil. 6.

Srečke v korist Slovenski Straži.

Niti turška vojska ne more vzeti 400.000 frankov

katere bo dobil tisti, ki bo dne 1. decembra t. l. pri žrebanju turških srečk zadel glavni dobiček!

Mesečni obrok samo 4 krone 75 vinarjev:

3366

Izvanredno ugodna ponudba!

Skupina 4 srečk brez turške srečke z glavnimi dobitki več 100.000 kron in 11 žrebanji vsako leto proti 46 mesečnim obrokom po samo 5 kron 50 vinarjev.

Pojasnila daje in naročila sprejema za Slovensko Stražo gosp. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg števil. 19.

Elektrotehniška delniška družba

prej

1018

Kolben in dr. Praga-Vysočany.

Dinamo stroji, elektriški motorji. Naprave za elektriško razsvetljavo in prevojanje elektriške sile. Električni obrat vseh vrst. Ventilatorji. Turbo-generatorji, elektriške železnice in lokomotive, žerjavi in dvigala. Obločnice in žarnice vseh vrst.

Vodne turbine vseh sestav, (Francis, Pelton). Točna, cena in hitra popravila vseh elektriških strojev od drugih tvrdk. Vse potrebe za inštaliranje.

TEHNIČNI BIRO IN STAVBENO PODJETJE

RESLJEVA CESTA ST. 26 (POLEG PLINARNE), IZDELUJE:

3559

Beton
Zelezobeton
Mostove
Strope
Dvorane
Zazidke turbin

Strokovna
izvršitev
vseh vrst
načrtov
Prevzete zgradb
Tehnična mnenja

Vodovodi
Električne centrale
Turbine
Mlini
Žage
Opekarne
Moderne apnenice

Obisk strokovnih
inženirjev
na željo

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. Izdajanje čekov, nakaznic
in kreditnih pisem
za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemska.

C. KR. PRIVIL. BANCA IN MENJALNIŠKA DELNIŠKA DRUŽBA
Aksijski kapital: 50.000.000 kron.
Rezervni zakladi: 22.000.000 kron.
OSHEDNJA MENJALNICA:
„MERKUR“ DUNAJ I., WOLLZEILE števil. 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Gablenz, N. Graslitz, Inomost, Krakov, Litomerice, Moravski Zumberk, Mödling, Meran, Novi Jičín, Pízen, Praga, Liberec, Teplice, Senov, Dunajsko Novomesto, Cvetava

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk itd., itd.
Zavarovanje proti izgubi pri žrebanjih srečk in vredn. papirjev
Prospekte in cenike premij zastoni in franko